

OTDK-dolgozat

2025

**ESZTERHÁZY KÁROLY KATOLIKUS EGYETEM
GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR**

**A TISZA-TÓ ÖKOTURIZMUSÁNAK SZEREPE A FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉSBEN**

**THE ROLE OF ECOTOURISM IN THE SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF LAKE TISZA**

Póka Patrik

Konzulensek: Dr. Piskóti-Kovács Zsuzsa, Dr. Gyurkó Ádám

Kézirat lezárásának dátuma: 2024. 12. 05.

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	1
1.1	Téma rövid ismertetése, aktualitása	1
1.2	Kutatási célok és hipotézisek	2
1.3	Kutatási módszerek	3
1.4	Célterület bemutatása	4
1.4.1	Történelmi áttekintő	5
2	Szakirodalmi összefoglaló/áttekintés	7
2.1	Az ökoturizmus fogalma	7
2.2	Az ökoturizmus nemzetközi története	8
2.3	A tó ökoturizmusának fejlődése	9
2.4	Nemzetközi jó gyakorlatok	12
2.5	Jelentős fejlesztési területek	13
2.5.1	Slow turizmus	13
2.5.2	Minőségi turizmus	14
2.6	Az ökoturizmus kulturális, társadalmi, gazdasági természeti hatásai	15
3	Saját kutatási eredmények bemutatása	18
3.1	A vizsgált terület társadalmi, gazdasági, turisztikai ismertetése	18
3.2	A terület turisztikai elemzése	20
3.2.1	Összehasonlító turisztikai elemzések	26
3.3	Esettanulmány: Sarud község fejlődése	31
3.4	Interjúk felmérések	38
3.4.1	Interjú Sarud fővállalkozójával, Kücsön Gyulával (2020)	38
3.4.2	Revizáló interjú Kücsön Gyulával (2024)	39
3.4.3	Interjú Fejes Lőrincel a KÖTIVIZIG Kiskörei Szakasztechnológusának Vezetőjével	40
3.4.4	Az interjúk összegzése	43
3.5	Keresleti felmérés a Tisza-tó, mint „ökocestináció” felé	44
3.6	Idegennyelvű keresleti felmérés a Tisza-tó, mint „ökocestináció” felé	48
4	Összegzés	51
4.1	Fejlesztési javaslat	52
Irodalomjegyzék		53
Ábrajegyzék		57
Mellékletek		59

1 Bevezetés

1.1 Téma rövid ismertetése, aktualitása

Az általam vizsgált kutatási terület a Tisza-tó ökoturisztikai- és fenntartható fejlődése. A területhez való személyes kötődésem nagy szerepet játszott témám kiválasztásában, továbbá ide kötnek a turizmussal és vendéglátással kapcsolatos első emlékeim. Itt már gyermekkoromban sikerült megtapasztalnom a falusi vendéglátás rejtelseit, hiszen családi vállalkozásunk a tó egyik településén, Sarudon található. Nemcsak a szakmai emlékeim gyarapítottam a tóparton, hanem a gyermekkorom nagy részét itt töltöttem el, ami nagyon mély benyomást hagyott bennem. Szakirányomnak az öko- és vidéki turizmust választottam, ami teljesen igazodik az általam választott témához. Magyarország egyik leggazdagabb biodiverzitással rendelkező területéről beszélünk, mely a végkifejlete annak a közös munkának, amit az ember és a természet együtt végzett. A Tisza-tó és annak élővilága bizonyítékként is szolgál, mégpedig arra, hogy az ember és a természet, ha összhangban dolgozik együtt csodát tud végrehozni.

Kutatásom aktualitását a turisztikai trendek változása és a környezetvédelem fontosságának előtérbe kerülése adja. A trendek változásának nagy befolyásoló tényezője volt a Covid-19 (2020-2021) világjárvány kitörése. A vírus rengeteg lemondással és tragédiával járt. A turizmus az egyik leginkább sújtott ágazat, mely még napjainkra sem tudott helyreállni a pandémia előtti állapotra. Ennek ellenére a Covid-19 járványnak volt a turizmusra ható pozitívnak mondható hozadéka. A túlturizmus visszaszorult, és változás állt be az emberek utazási szokásaiban. A korlátozások idején a helyi rekreáció és a természet iránti vágy megnőtt, míg a szállodai szektor helyett a falusi turizmus vált népszerűvé, ahol könnyebben betartható volt a távolságtartás. (Eslami – Namdar, 2022)

A globalizáció során egyre elérhetőbbé vált az utazás, így a felkapott desztinációk könnyen a tömegturizmus áldozatává válhattak. Hatalmas üdülőparadicsomok, komplexumok jöttek létre történelmi és természeti desztinációkon, ezzel eleget téve a felmerült keresletnek, de milyen áron? Sok desztináció veszített az identitásából vagy látogathatatlanná vált. Számtalan példát találunk rövid böngészés után olyan desztinációkról, melyeket a tömegturizmus tett tönkre. A tömegturizmus áldozatául esett már a Himalája csúcsa vagy akár a Tunéziában található Tatooin filmes helyszínt is. (Benner, 2020) A turizmus tönkre teheti azt

amiért létrejött. Ezt a mondatot Dudás Györgytől, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságának Általános Igazgatóhelyettesétől hallottam egy aktív turisztikai konferencián. Meghatározó volt számomra ez a kijelentés és végigkísérte a dolgozatomat. A Tisza-tó is könnyedén áldozatául eshet a tömegturizmusnak, ezért fontos, hogy a desztináció fejlesztése fenntartható irányba tartson.

1.2 Kutatási célok és hipotézisek

Kutatásom célkitűzése, hogy megvizsgáljam a Tisza-tó jelenlegi erőforrásait, felmérjem a jelenlegi fejlődési tendenciát és az ökoturizmus lehetőségét a térségben. Azonosítani szeretném a jelenlegi problémákat, nehézségeket, amivel a térség szembenéz és megoldási javaslatokat felvázolni azokra. Dolgozatomban továbbá foglalkozom a keresleti oldal vizsgálatával, ahol felmérem a potenciális turisták igényeit az ökoturizmus irányába. A terület folyamatosan változik, ezért fontosnak tartottam vizsgálni a szolgáltatói oldal álláspontját és fejlesztési politikáját. Fontos, hogy ne csak egy nézőpontból közelítsem meg a területet, így munkámban kitérek az egyes célokra, melyeket a gazdálkodók és az igazgatóság el szeretne érni, ezáltal azonosítva a hasonlóságokat és ellentéteket. Az elmondottak alapján 3 hipotézis került felállításra melyek kutatásom alapkérdéseként szolgálnak

- **H1: A Tisza-tó turizmusának jövőképében a környezetvédelem és a fenntarthatóság kulcsfontosságú szerepet játszik.**
 - Kutatásom során 3 mélyinterjú készült, két, a tó életében meghatározó szerepet betöltő személlyel. Az egyik szereplő Kücsön Gyula, a térség egyik legsikeresebb vállalkozója, aki a desztinációfejlesztésben is nagy szerepet tölt be, hiszen tagja a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanácsnak, ezért releváns válaszokkal tudott szolgálni. A másik pedig Fejes Lőrinc a KÖTIVIZIG Kiskörei Szakasztechnológusának vezetője, aki a tó vízszint szabályozásáért és ökológiai állapotfenntartásáért felel. Továbbá a helyi és a magyar turisztikai fejlesztési dokumentum is válaszokat adott a hipotézisemre.
- **H2: A zöld turizmus és annak kínálata szignifikáns vonzerőt képez a potenciális turisták számára.**
 - Kérdőívem a Tisza-tó, az ökoturisztikai desztinációk iránti kereslet és a potenciális turisták utazási szokásainak felmérésére irányult. Ennek

eredményéből levont következtetésekkel tudom megválaszolni a második hipotézisem.

- **H3: Tisza-tó mai napig is sok potenciális turista számára ismeretlen. Ennek oka a hiányos, szerény marketing kommunikáció.**
 - A mélyinterjúm alapján választ kapok erre a hipotézisemre, mindkét interjú alany kitért a marketing kommunikációra.

1.3 Kutatási módszerek

Kutatásaim során primer és szekunder adatgyűjtéseket részesítettem előnyben. A primer kutatás első részében a tó kereslete felé irányuló felmérésére szolgáló kérdőív készült magyar és angol nyelven, ezekkel az volt a célom, hogy a hazai és külföldi keresletváltozást megvizsgáljam a Tisza-tó, mint ökoturisztikai desztináció vonatkozásában. A kérdőívek 2024 áprilisában lettek publikálva. A magyar nyelvű kérdőívre 122 kitöltés érkezett, melyet Magyarországon élők nyújtottak be. Az idegen nyelvű kérdőívre 37 kitöltés érkezett, melyet kizárólag nem Magyarországon élők küldhettek be.

A primer kutatásom második részében személyes mélyinterjút készítettem. A Tisza-tó egyik legsikeresebb vállalkozójával, Kücsön Gyulával, aki a Sarudi Élményfalu megálmodója és megvalósítója. Az első interjú 2020-ban készült a második pedig 2024-ben, így lehetőség adódott, hogy összehasonlítsam a 2020 és 2024 közötti időszakban mennyit változott a vállalkozó innovációs koncepciója.

Sokatmondó mélyinterjú készült Fejes Lőrincsel is a 2024-es évben, aki a Közép-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság Kiskörei Szakasztechnológusának Vezetője. Jó párosításnak tartom ezeket az interjúalanyokat, hiszen két különböző szektorból érkeztek, ami más-más prioritásokat vet fel, viszont, mint mindenkinek, aki kötődik a területhez céljuk azonos, a természeti környezet állapotának megóvása a dinamikus fejlődés mellett. Fejes Lőrinc kiválasztását, mint interjúalanyt indokolja a szakmai munkaterülete és a 40 éves munkatapasztalata, amit a Tisza-tó vízügyi igazgatásával szerzett. Az interjúk strukturált keretek között zajlottak ez jó lehetőség adott álláspontjaik ütköztetésére.

Továbbá szekunder források elemzésével szeretném állításaimat alátámasztani. Ezek a felmérések túlnyomó többségben már meglévő kimutatások elemzéséből, illetve a KSH és más statisztikai adatbázisok vizsgálatából állnak. Továbbá a statisztikai adatokat felhasználva kimutatásokat készítettem, melyek segítségével következtetéseket vonhattam le a vizsgált

terület teljesítőképességének fejlődéséről és esetleges gyengüléséről. A szekunder kutatásaimmal a terület gazdasági és társadalmi erőforrásainak felmérése volt a cél, valamint a turisztikai teljesítés ismertetése az elmúlt 23 évben.

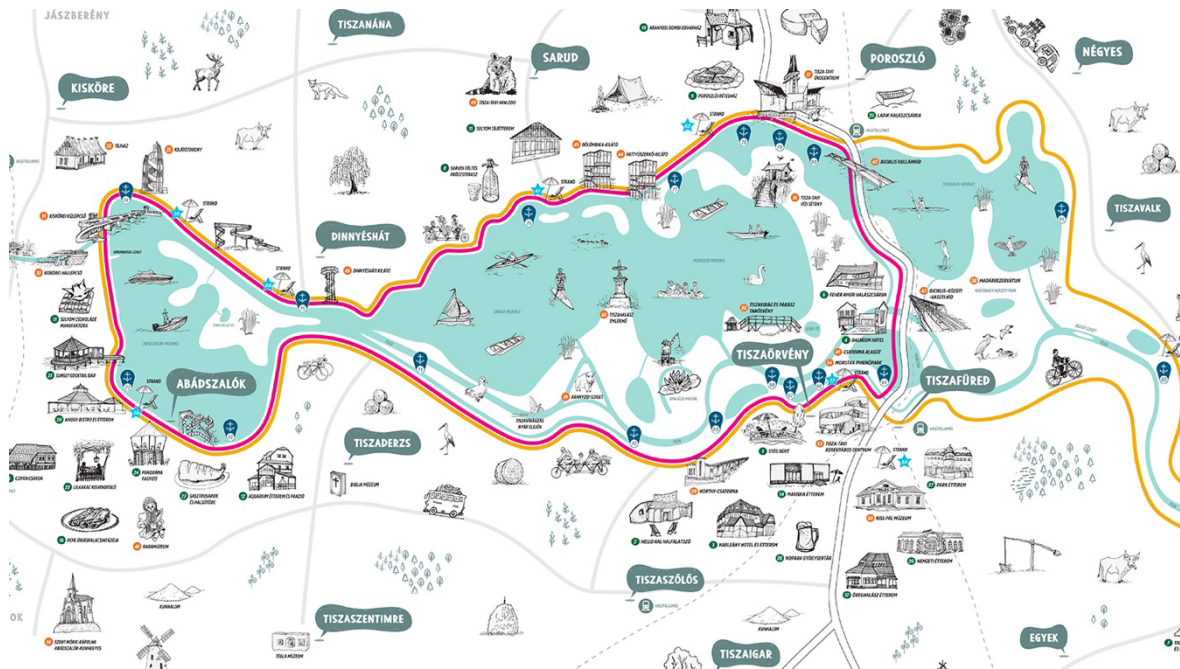
Primer kutatásaim során készítettem egy Termék/Magterület mátrixot, amely bemutatja a terület teljes turisztikai termékekből álló palettáját. A mátrix elkészítéséhez szükséges információkat terepbejárással, önkormányzatok, turisztikai szolgáltatók és vállalkozók felkeresésével, valamint internetes kutatással szereztem meg.

1.4 Céletterület bemutatása

Az általam vizsgált területnek a Tisza-tó turisztikai régió belül azokat a vízparti településeket céloztam meg, melyek a tó turizmusában kiemelkedő szereppel bírnak. A Tisza-tó egy mesterségesen kialakított víztározó, Magyarország második legnagyobb tava, melynek területe 127 km², ami Észak-Alföldön található. A tó változatos felszínét 5 medencére tagolhatjuk, melyek a Tiszavalki-medence, Poroszlói-medence, Sarudi-medence, Abádszalóki-öböl, Tiszafüredi-medence. Méreteit tekintve a Balaton egyötöde, vagy a Velencei-tó ötszöröse. Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar vármegye osztozik a desztináción. Magyarország egyik leginkább elszegényedett területén „radar alatt” bújkik meg ez a természeti csoda. A tó egységes vízfelületét holtágak, csatornák, szigetek, öblök és nádasok taglalják. 1999 óta a tó az UNESCO világörökség részét képezi, mivel a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának fennhatósága alatt áll. (Lázár, 2015)

A régió periférikus elhelyezkedése és hátrányos gazdasági helyzete miatt nem kapja meg azt a figyelmet, amit érdemel. Az általam vizsgált településeken Heves, illetve Jász-Nagykun Szolnok vármegye osztozik. Ezek név szerint: Tiszafüred, Poroszló, Újlőrincfalva, Sarud, Tiszanána, Kisköre, Abádszalók, Tiszaderzs, Tiszaszőlős. Ezeket a területeket láthatjuk a Tisza-tó településének turisztikai térképén (1. Ábra) Vizsgálatom során arra a döntésre jutottam, hogy nem a Tisza-tó turisztikai kisrégió egészére fog kiterjedni munkám, hiszen ez a terület tartalmaz olyan településeket is, melyek nem számottevők a tó turisztikai teljesítőképességében. Ezáltal úgy gondolom, ha tényleges képet szeretnék kapni a tó turisztikai teljesítményéről és az abban rejlő potenciálról ezekre a településekre szükséges koncentráln

1. Ábra A Tisza-tó településeinek turisztikai térképe

Forrás: <https://csodalatosmagyarorszag.hu/hirek/tisza/terkep-keszult-a-tisza-to-vendeglatohelyeirol-strandjairol-latnivaloirol-kikotoirol/>

1.4.1 Történelmi áttekintő

A Tisza-tavat ma már teljesen más köntösben és szerepben látjuk, mint annak megépítésekor. A tó eredetileg a Kiskörei Víz tározó nevet viselte (1963-1988) funkciója pedig a Jászsági- valamint a Nagykunsági csatornák vízellátása, a terület ökológiai vízpótlása és a Kiskörei Víz erőmű megfelelő vízellátásának megoldásából jött létre. Ezt a területet a tó robbantása előtt túlnyomó részt szántók, erdők és gyümölcsösök alkották. A tó napjainkban a turizmusáról, egyedülálló biodiverzitásáról és a horgászkultuszáról híres. Fontos megemlíteni, hogy a Kiskörei Víz erőmű jelenleg is működik és szolgáltatja a környező településeknek az olcsóbb és zöld villamos energiát. (Lázár, 2015, Kovács 2023)

A terület vízszintje folyamatos szabályzásnak van kitéve, hiszen a tónak megmaradtak az eredeti funkciói is a turizmus megjelenése mellett. Mivel a Tisza-tó-csatornákkal, folyókkal csatlakozik a Tisza-folyóhoz és annak ágaihoz, ezért a tó méltán viseli a nevet: „A tó, ami folyik, avagy a folyó, ami áll.” (Gyetzán, 2017) A 80-as évek közepére egyre többen látogatták a tavat. A 90-es években a rendszerváltást követően megkezdődtek a turisztikai beruházások és megjelentek a vállalkozók a területen. A dinamikus fejlődést visszafogta a Tisza történelmének legnagyobb természeti katasztrófája az ezredforduló januárjában. A tragédia Romániából egy nemesfémbányászat feldolgozójából indult, ahol aranyat, ezüstöt és cianidot

tartalmazó szennyvíztározó gátja átszakadt, ami azt eredményezte, hogy 100-120 ezer köbméternyi cianid tartalmú szennyvíz elindult a Tiszán. A cianidszennyezés idején a tó kvázi egy modern „Noé bárkájaként” működött. Vízkormányzással, amit a vízlépcsővel hajtottak végre egyetlen beavatkozási lehetőségként a szennyhullám odaérkezése előtt feltöltötték a tavat tiszta hígítóvízzel, majd a hullám érkezésével elkezdtek csökkenteni a vízszintet ezzel jelentősen csökkentve a koncentrátumot. (Pálvölgyi, 2021)

A katasztrófát átvészelve a terület folyamatosan fejlődött, sorra jöttek létre a vendégházak, vendéglátóegységek. Ezt a sikeres időszakot a 2008-as gazdasági válság állította meg. A településeken üresen álltak az ingatlanok, sorra zártak be a vendéglátóegységek. Erre az időszakra válaszul érkezett a Poroszlói Ökocentrum beruházása, ami egy zászlóshajóként újra indította a turizmust a területen. Azóta a Tisza-tó új virágkorát éli. Folyamatosan fejlődik és egyre inkább előtérbe kerül a fenntarthatóság.

2 Szakirodalmi összefoglaló/áttekintés

Szakirodalmi elemzéseim során prioritásnak tartottam, hogy általánosságban foglalkozzak az ökoturizmussal, hiszen a terület kínálatát tekintve ez a turisztikai ágazat illeszkedik leginkább hozzá. Először is a téma megértésével foglalkozom, majd a fejezet előrehaladtával áttérek a régiószintű konkrét munkák elemzésére is. Szakirodalmi kutatásaim során felkerestem külföldi turisztikailag sikeres desztinációkat, melyek a Tisza-tóhoz hasonlóan a fő attrakciójukat a tóvidéki jellegüknek és kiemelt biodiverzitásuknak köszönhetik. Ezeken a desztinációkon jellemző turisztikai trend az ökoturizmus, ami a turizmus egyik dinamikusan fejlődő ágazata.

2.1 Az ökoturizmus fogalma

Mindenekelőtt fontosnak tartom elmondani, hogy ugyanolyan gazdasági tevékenység, mint a turizmus bármely másik ágazata. Annyi különbséggel, hogy itt a kínálatot nem az épített örökség, hanem maga a természet alkotja, illetve a résztvevői szelídebbek, fontos számukra a desztináció és annak környezetének megőrzése. Az ökoturizmus eddig még nem kapott hivatalos definíciót, ezért kiválasztottam, néhány meghatározást, melyek véleményem szerint a legjobban reprezentálja az ökoturizmus jelenségét.

Megan Epler Wood természetvédő, az ökoturizmus úttörője, aki kutatásai során a fenntartható turizmus kérdésével foglalkozott, így határozta meg az ökoturizmust: „Természeti területekre történő céltudatos utazás a természeti és kulturális környezet megismerése érdekében, oly módon, amely nem változtatja meg a desztináció ökoszisztémáját, és egyben biztosítja azt, hogy a helyi lakosság számára a természeti erőforrások megőrzése anyagilag is hasznos legyen.” (Epler Wood, 1991)

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium meghatározása szerint „Az ökoturizmus komplex megoldási lehetőséget kínál a védett természeti területek kezelői számára a vendégforgalom ellenőrzött keretek között tartására úgy, hogy a fejlesztésekből származó előnyökből a természetvédelem szervezetei mellett a helyi közösségek is részesülhetnek a felek kölcsönös megelégedésére (...) az ökoturizmus egyaránt jelent egy gyűjtőfogalmat és egy szemléletet.” (Gonda 2017)

„A természet-alapú turizmus minden olyan fajtája, amelyben az utazó elsősorban a természetet, valamint a természetes környezethez kapcsolódó kultúrákat szeretné megfigyelni és megtapasztalni.” (Verécsi 2003)

„Az ökoturizmus a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természeti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás káros hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népesség társadalmi, gazdasági előnyökhöz juttatásával” (Mikházi, 2014)

Az általam példaként feltüntetett definíciók közötti hasonlóság egyértelmű, alapjaiban mindegyik meghatározás ugyanazt jelenti, viszont vannak apró eltérések, amik teljesen más perspektívába helyezik a fogalmat. Közös bennük a terület természeti kincseinek megismerésére irányuló utazás. Számos definícióban megjelenik a helyi közösségek, termékek támogatása, valamint a természet utazás közbeni óvása.

Fontosnak tartom ismertetni a zöld turizmus célkitűzését, hiszen dolgozatom alapját képezi a zöldturizmus. „A zöldturizmus célja, hogy a turizmus környezeti hatásai tudatosuljanak a turistákban, turisztikai vállalkozásokban, ösztönözve őket a környezetbarát működésre.” (Káposzta – Nagy – Papp, 2017)

2.2 Az ökoturizmus nemzetközi története

Az ökoturizmus eredetileg nem egy különálló ágazatként indult. „1989. Évi Hágai Nyilatkozat is tartalmaz olyan kitételeket, amelyek arra hívják fel a figyelmet, hogy a természeti értékek megóvása a turizmus alapvető feltételét jelenti” (Michalkó, 2016)

Az ökoturizmus bölcsőjének Észak-Amerikát tekintik, ahol rendkívül dinamikusan zajlott az urbanizáció mely napjainkra is ezt a jelleget mutatja.

Általánosságban elmondható, hogy a természettől eltávolodott embereknél hiányként jelentkezik a falusi- és a természethez közeli életforma, valamint a vele járó termék- és szolgáltatáskínálat. A városokban élő emberekben egyre nagyobb igényként jelenik meg a természet felfedezése iránti vágy, ez betudható a rohanó stresszes életmódnak, illetve a zajos és zsúfolt városi lakókörnyezetnek, ahol gyakran olyan városrészekben élnek, melyeken minimális a zöldterület (parkok, zöld közösségi terek, szabadidő hasznos eltöltésére szolgáló rekreációs övezetek). (Zhang – Ba – Dong – Xia, 2023)

Ugyanakkor hátrányként említhető, hogy változó turisztikai igények miatt számos vidéki desztináció nehézségekbe ütközött, mert mind emberi erőforrásbeli mind pedig

infrastrukturális lemaradás miatt nem tudtak minőségi szolgáltatást biztosítani az oda érkezőknek, mivel csak részben működött a kínálati oldal, a megnövekedett kereslettel ellentétben. A megnövekedett keresletnek köszönhetően a szakma vállalkozói észrevették a lehetőséget a falusi turizmusban és megkezdődtek olyan beruházások, mint ökoszálláshelyek és vendéglátóegységek létesítése, valamint infrastrukturális fejlesztések, persze a természeti környezet megóvását előtérbe helyezve. Az ezt követő időszakban elindult az ökoturizmus, mint turisztikai trend térhódítása. A kínálati elemek növekedésével arányosan nőtt a kereslet, ezáltal egyre keresettebbé váltak a természeti vonzerők. A növekedés eredményeként a kínálatot alakító szolgáltatók, a helyi lakosság és a természetvédelmi hatóságok, illetve aktivisták rájöttek arra, hogy együttműködés és összefogás nélkül nem lesz fenntartható a desztináció és rövid időn belül elveszíti annak természeti értékét. Eljutottunk arra pontra, ahol már állami beavatkozás volt szükséges és törvényekkel kellett szabályozni az ökoturizmust. 2002-ben Québecben lezajlott az első Ökoturisztikai Világtalálkozó (World Ecotourism Summit), ami a WTO által került megrendezésre. A csúcstalálkozó felhívásánál leszögezték az alapvető tulajdonságokat, melyek leginkább jellemzik az ökoturizmust.

- Aktívan hozzájárul a természeti és a környezeti örökség megőrzéséhez
- Bevonja a helyi közösségeket a tervezésbe, a fejlesztésbe és az operatív tevékenységekbe, ezzel hozzájárul a közösségek fejlődéséhez
- A desztináció természeti és környezeti örökségét mutatja be a látogatóknak
- Nagyobb figyelmet szentel az egyéni utazókra és a kisméretű csoportokra. (WTO, 1989)

2.3 A tó ökoturizmusának fejlődése

A Felső-Tisza-vidéken jelentős ágazatnak számít a falusi turizmus. Ezen a területen belül kiemelkednek a Tisza-tó menti települések, melyeken dominál ez a turisztikai irányzat. (Ujvári, 2009) Ezt azért tartom fontosnak meghatározni, mert az ökoturizmus szemléletének egyik megvalósítási módja a falusi turizmus, melynek meghatározása: „A falusi turizmus vidéki vagy falusi turizmus a falusi házban folytatott idegenforgalmi tevékenység. Helyi és regionális vonzerőkkel rendelkező, gondozott vidéki, falusi környezetben a bel- és külföldi vendégek szabadidő eltöltési szükségleteinek széles körű, kereskedelmi alapokon való kielégítése és az ezt szervező helyi intézmények és szolgáltatók együttműködése.” (Fekete, 2016) Fontosnak tartom leszögezni, hogy egy állandó minőségbeli fejlődésen megy át a terület. A kezdetekben

a turisták a tóparton természetes állapothoz közeli, ingyenes szabadstrandokon tölthették el szabadidejüket. Itt igen kevés szolgáltatást vehettek igénybe. 1-2 magánszemély által üzemeltetett büfé állt az ide érkező turisták rendelkezésére. Magánszálláshelyeken és kempingekben történt az elszállásolás, továbbá kialakult a tiszai szállásadás legnagyobb ellensége a vadkempingezés. (Halasi-Vasvári-Bodnár, 2014) A tópart telítve volt sátrakkal. Ezzel a mai napig küzd a desztináció, hiszen gazdaságilag nem járul hozzá a terület fejlődéséhez, emellett természetvédelmi szempontból sem kedvező, mivel rengeteg szemét termelődik, amit a sátorozók rendszeresen a helyszínen hagynak. Mindezek mellett rontja a látképet is.

A tó megalakulásának, mint már említettem nem a turizmus erősítése volt az elsődleges célja. Ennek ellenére hamar közkedvelt lett a desztináció és a helyiek észrevették a feltáratlan turisztikai potenciált. A szabadstrandokat felújították, a települések elkezdtek fejlődni infra- és szuprastrukturálisan. A Tisza-tó népszerűségnek örvendett, viszont a turisztikai vonzáskörzete kicsi volt. Nem tudott egy országos szintű desztinációvá válni, hiszen a terület visszamaradott volt minden tekintetben.

A tó nem rendelkezett olyan attrakciókkal, amik motivációt keltettek az attól távol élő potenciális turistákban. A tó páratlan szépsége nem volt elegendő a turistaforgalom növelésére, nem beszélve arról, hogy az alapvető feltételek sem voltak adottak az esetlegesen bővülő kereslet ellátására, itt említve a települések infra- és szuprastrukturáját, a minőségi vendéglátó és szálláshelyek hiányát. Erre válaszul a „2005-ös évtől kezdődően jelentős ökoturisztikai fejlesztések indultak a Tisza-tónál.” (Remenyik, 2009) Elkezdődött egy arculat kialakulni, ami az ökoturistákat célozta meg a célcsoportválasztás során. Az ökoturizmus felé célzott beruházások közül kiemelném a Tisza-tavi Vízi Sétányt és Tanösvényt, ami a kezdetekben zászlós hajója volt a terület ökoturizmusának. (Vasvári-Dávid-Szabó, 2011) Ez az attrakció eddig bejárhatatlan területekre kalauzolta el az ide látogatókat, sőt az útvonal teljes részét kerekesszékekkel is bejárhatóvá képezték, ami egy nagyon pozitív megközelítés. A tanösvény 1500 méter hosszan mutatja be a Tisza-tó növény és állatvilágát. (Halász, 2023) A Tiszavirág ártéri sétaút 2007-ben nyílt meg a látogatók számára. Itt 10 állomás mutatja be a Tisza-tó egyedülálló és érintetlen biodiverzitását és a név is utal a tiszavirágra, amit a tanösvénynek köszönhetően könnyen megismerhetnek az ide látogatók. (Vass, 2007) A kérészek rövid, pár órás élettartamuk alatt a vízfelszín felé törnek hatalmas rajzásban megtermékenyítik a növényeket majd a peterakás után elpusztulnak. A Tisza-tó egyik legjellegzetesebb és közismertebb eseménye ez, ami még külföldről is vonzza a látogatókat és mint minden potenciális attrakcióra erre is nagyon jól reagálnak a Tisza-tó vállalkozói. A helyi kikötők

szervezett túrák keretein belül mutatják meg ezt a csodálatos természeti jelenséget a turistáknak. (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság)

Elérkeztem az ökoturisztikai elemzés legnagyobb pontjához. A Tisza-tó rengeteg problémával küzdött fennállása alatt. Itt beszélhetünk a 2000-es évek ciánkatasztrófájáról vagy a napjainkban is tartó műanyag és szennyvíz szennyezésről. A természeti nehézségek mellett gazdasági és társadalmi válságok is nehezítették a desztináció fejlődését. Ilyen nehézség volt a 2008-as gazdasági világválság, amit rendkívül nehezen kezelt a Tisza-tó, hiszen egyik napról a másikra eltűntek az emberek a falvakból. (Vida, 2022) Emlékszem arra az időszakra, mert mi akkor sem pártoltunk el a desztinációtól. A településeken minden ház eladóvá vált, bezártak a vendéglátóegységek és emberrel is ritkán lehetett találkozni. Az eddigi igen kedvelt és emelkedő kereslettel rendelkező desztináció kiürült. Még napjainkban is érzékelhető annak az időszaknak a visszamaradott hatása. Erre a nehéz időszakra válaszul valósult meg a Tisza-tó eddigi legnagyobb beruházása, ami a Tisza-tavi Ökocentrum nevet viseli. A grandiózus beruházás ötlete egészen 2003-ra nyúlik vissza, amikor is felmerült egy Tisza-tavi állatkert projekt. Ez abban az időben egy teljesen innovatív megoldásokat igénylő beruházás volt, aminek a tervezésénél a külföldi minta volt az egyetlen, amit fel lehetett használni. Ennek a megvalósulásával a Tisza-tó egy Európa szintű attrakcióval és hozzá tartozó kiegészítő szolgáltatásokkal, valamint látogatóközponttal gazdagodott. Fontos megemlíteni, hogy a finanszírozásának 86%-át azaz 1,9 milliárd forintot az Európai Unió támogatásából sikerült megvalósítani. (Dobos, 2023) A beruházás beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Egy olyan volumenű attrakcióval bővült a Tisza-tó kínálata, amihez nincs hasonló Magyarországon, de még külföldről is rengeteg vendég érkezik. Újraélesztette a Tisza-tavi turizmust ez a beruházás.

Az Ökocentrum ad otthont Európa legnagyobb édesvízi akváriumának, melynek űrtartalma 735 000 liter. Itt láthatjuk a Tisza-tavi élővilágot és megtalálható a tóban lévő 50 féle őshonos halfajok mindegyike. Ez a múzeum és látogatóközpont egyedülálló attrakció nem csak Magyarországon de Európa szerte egyaránt. (Szabó, 2024) Ugyanakkor a desztinációfejlesztés itt nem állt meg, hiszen a kerékpáros turizmus felé irányuló fejlesztések más magaslatokba helyezték a desztinációt. A terület már a kerékpárút teljes befejezése előtt is közkedvelt volt az aktív turisták, azon belül is a kerékpárosok köreiben, viszont a kerékpároshíd megépülésével rekordokat döntött a kerékpáros turisták száma. A 2020-ban átadott Poroszlót és Tiszafüredet összekötő kerékpáros hidat 2021-ben az év kerékpárútvá választották. (Tenczer, 2021)

2.4 Nemzetközi jó gyakorlatok

Az ökoturizmushoz számtalan turisztikai irányzat és trend kapcsolódik szorosan. Ide sorolhatjuk a vidéki vagy más néven rurális turizmust, aktív turizmust vagy akár a slow azaz lassú turizmust egyaránt. Ezek az ágazatok mind megtalálhatók a Tisza-tónál és jelentős fejlesztések valósulnak meg ezeken a területeken. Az alábbi jó gyakorlatok a Tisza-tóhoz hasonló kínálati modellel rendelkeznek, ezért döntöttem vizsgálatuk mellett. (Vasvári – Dávid – Szabó, 2011)

Európában számos tavi desztináció sikeresen fejlődik a zöld turizmus és a fenntarthatóság felé. Ennek a fejezetnek a célja, hogy a jó gyakorlatokon keresztül megoldást találjunk a Tisza-tó példáján belüli nehézségekre ezáltal megtalálhassuk a legközelebbi utat a fenntarthatóság elérésére. A továbbiakban nemzetközileg elismert példákat ismertetek: Bledi tó, és a Lake District.

Bledi-tó– Szlovénia: A Szlovéniában található Bledi tó már évek óta élenjáró szereplője az európai öködesztinációknak. Mi sem igazolja ezt jobban, mint a számos elnyert zöldturisztikai védjegy és érdemjegy. 2019-ben második helyezést ért el a Green Destinations Európai rangsorában. Továbbá részese az Alpine Pearls Groupnak mely egy zöld mobilitás támogatásával foglalkozó szervezet. (Charney, 2019)

Lake District – Egyesült Királyság: Az Egyesült Királyság egyik ikonikus belturisztikai desztinációja a Lake District. A területet 2022-ben 18 millióan látogatták meg, ami egy 1,75 milliós visszaesés a látogatók számában 2019-hez képest. Lake District National Park Authority nyilatkozata szerint a látogatottság visszaesése nagyban Covid-19 járványnak köszönhető. (Evans, 2023) A desztináció hatalmas területen helyezkedik el, ahol rendkívül változatos és diverz kínálat tárul az oda látogatók elé, ide sorolva hegyeket, dombokat és tavakat. A terület első számú vonzerejét és attrakcióját az egyedülálló természeti adottságai adják. A területen működik egy nemzeti park (Lake District National Park), ami a fenntartható fejlődésért és a természeti értékek védelméért felel. Sok jó gyakorlat figyelhető meg a Nemzeti Park stratégiájában. Ide sorolható a területen található vízfelületek korlátozása, ami szerint egyes tavak kizárólag csak a természetvédelemhez vagy a terület vízellátásáért, vízpótlásáért felel, míg vannak tavak, melyeket megnyitottak rekreációs célokra bizonyos szabályok és korlátozások mellett természetesen. A hatóságok menedzsment politikája nagyon fontos szerepet lát el az arany középút elérése érdekében. A látogatottsági számok is igazolják a

hatalmas keresletet a Nemzeti Park iránt. Ez bizony, mint minden természeti desztináció életében veszélyt jelent a biodiverzitás fenntartásában. Nagy figyelmet fordítanak a terület döntéshozói, hogy megtalálják az egyensúlyt a tó természeti értékeinek megóvása és a turisták igényeinek kielégítése között. Ez rendkívül precíz és rugalmas menedzsmentet igényel. (Buckley, 2011)

Az alábbi két példa bizonyítja, hogy az öködesztinációk iránt nem csak értelmezhető, de kifejezetten nagy a kereslet. A Tisza-tavat ugyan nem veszélyezteteti jelenleg még a túlturizmus, viszont minden biztonsági lépést meg kell tenni azért, hogy a lehetősége se merülhessen fel. Ezek a desztinációk azért tudják olyan jól leküzdeni a túlturizmust, mivel közősek a célok és érdekek szolgáltatói oldalon és szervezetten működik a turizmus és annak fejlesztése bizonyos szabályok mellett. Nekem rendkívül szimpatikus lépés egy Nemzeti Park védelme alá helyezni a területet, ami egy bizonyos környezetvédelmi stabilitást ad annak. Véleményem szerint a Tisza-tó életében is fontos szerepe van a Hortobágyi Nemzeti Parknak.

2.5 Jelentős fejlesztési területek

Ebben a fejezetben azon turisztikai ágazatok kerülnek megnevezésre és ismertetésre, amelyek a térség fejlődése során megjelenni látszanak. A terület folyamatos arculatváltáson megy keresztül a 2010-es évek óta. Az alábbi turisztikai trendek jellemzően megjelennek a Tisza-tóhoz hasonló, jelentős biodiverzitással rendelkező turisztikai desztinációkon.

2.5.1 Slow turizmus

Jelen pillanatban jelentős fejlesztések mennek végbe a Tisza-tó fogadótérségeiben a lassú turizmus, mint turisztikai profil megvalósítása felé. A lassú turizmus tulajdonképpen a tömegturizmusra és a felgyorsult életre ad ellentétes opciót. „A tömegturizmus alternatívája, amely a fenntarthatóságra és a turisztikai élményre összpontosít” (Shang – Qiao – Chen 2020). A slow turizmus mozgalom a „slowfood” egy északolasz gasztronómiai reformmozgalomból származtatik, ami Carlo Petrini nevéhez fűződik. Egy nonprofit civil szervezet létrehozásával próbálta a fogyasztókat ismét összekötni a termelőkkel, hiszen a nyugati gyorsétteremláncok megjelenése teret hódított és elvette a figyelmet a lassú minőségi étkezéstről. Ez a jelenség nem csak a fogyasztók étkezési szokásainak felborítását hozta magával. A helyi termelők folyamatosan teret veszítettek a piaci részesedésükből.

A Slow turizmus hasonló elven alapul. Rengeteg desztináció a tömegturizmus áldozatává vált és napjainkra nem csak, hogy a varázsát veszítette el, hanem bizonyos esetekben a teljes látogathatósága is kérdésessé vált. Az általam vizsgált desztináción jelentős fejlesztések kerültek kivitelezésre a Slow turizmus irányába. Példának okáért, ha megfigyeljük Sarud község marketing tevékenységét és beruházási profilját láthatjuk, hogy a desztináció teljes mértékben elkötelezett a slow living mozgalom mellett.

A lassú turizmus a Tisza-tónál már meglévő és kiforrott termékkel tud szinergizálni, melyek átbrandingelése és újra csatornázása növelheti a desztináció iránti keresletet. Az általam vizsgált területen is jelen vannak nagy számban az őstermelők, akik magas minőségű és regionálisan ismert termékeket állítanak elő ide sorolhatnám például Éva Mama Sajtkészítményeit, vagy a Sulyom Csokoládét. Viszont a kellő marketing hiánya miatt megragadtak a helyi piac kielégítésénél, holott a slow turizmus egyik kulcsszereplői kínálati oldalon a helyi termelők, akik a minőséget tekintik elsőszámú mércének a mennyiség felett. Jellemző náluk a kézműves termékek előállítás, melyek felé egyre nagyobb kereslet irányul.

2.5.2 Minőségi turizmus

A fenntarthatóság egyre fontosabb szerepet ölt az emberek életében napjainkban, ami a turizmus területén sincs másképp. A mai modern turisztikai trendek már egy sokkal élhetőbb és fenntarthatóbb megoldást képviselnek, viszont még nagyon messze állunk attól, hogy a turizmust, mint iparágat fenntarthatónak nevezhessük. A turizmus fenntarthatatlanságát alapvetően a mérhetetlen túlkínálat okozza. „Kínálat már nagyrészt nem a vásárlók saját, immanens szükségleteit igyekszik kielégíteni, hanem sokkal inkább a termelők által mesterségesen generált keresletet.” (Árva – Várhelyi, 2020) A marketing által generált kereslet folyamatos túlkínálatot eredményez, amely teljesen kizsigereli a desztinációt. Így könnyen kialakul a túlturizmus. A „túlturistasodás” („overtourism”) „olyan turistacélpontok, ahol a vendéglátók, a vendégek, a helyiek vagy a látogatók úgy érzik, túl sok a látogató, és az életminőség a környéken vagy az élmény elfogadhatatlan mértékben leromlott.” (Varga – Csákváry 2020)

Az a bizonyos „csak az az ember ér valamit, aki már életében legalább egyszer ellátogatott oda” (Árva – Várhelyi 2020) kísértetiesen emlékeztet a zarándokturizmus alapjaira. Szóval nem egy ismeretlen jelenség ez. A zarándokturizmus egy ősi formája a turizmusnak viszont nem mehetünk amellett a tény mellett, hogy a tömegturizmus egyik példaként tekinthetünk rá. Egy napjainkban hozott példa a zarándoklat és a tömegturizmusról

hozható párhuzamról a Hajj, Az Umrah meglátogatása ramadán idején. Évente több millió muzulmán zarándokol el Mekkába, hogy láthassa a vallásuk egy ereklyéjét, ami minden évben több száz áldozatot hoz. (Raffay, 2015) A hatalmas tömegben rengeteg napszúrásos és klausztrofób ájulás történik, valamint sok haláleset egyszerűen a szervezettség hiányából ered. Az emberek egymáson taposva törtetnek. Ettől a példától eltekintve a tömegturizmus döntő többségben nem jár emberi áldozatokkal viszont a desztinációt nagyban károsíthatja annak befogadóképességének nagyszámú túllépése. Nálunk a Tisza-tónál a tömegturizmus megjelenése az érintetlenséget és a tó biodiverzitását veszélyeztetné. Azt a jelenséget, amely a legnagyobb vonzerejét biztosítja a területnek. Tökéletes példa erre a Lascaux-i barlang helyzete, ahol a turizmus tönkretette azt, ami miatt igazán létrejött. Nem tudták kontrollálni a tömeges keresletet, ami a barlang irányába keletkezett. A megnövekedett embertömegnek köszönhetően a barlang klímája megváltozott így a barlangrajzok állapota fokozatosan romlott. Ennek következtében a barlang azóta már nem látogatható. (Müller – Könyves – Fodor, 2006)

2.6 Az ökoturizmus kulturális, társadalmi, gazdasági természeti hatásai

Az ökoturizmus nemcsak a megélhetés megteremtéséről vagy a pénzforgalomról szól. Az ökoturizmus nemzetközi történelmében már említettem Észak-Amerika példáját, ahol is az urbanizáció során merült fel a vidék felfedezése iránti igény. (Gonda-Raffay-Spiegler, 2023) Ez nincs másként hazánkban sem. A globalizáció és a városiasodás miatt a hagyományaink kikopóban vannak. Ezért jött létre az ökoturizmus és úgy gondolom, hogy az egyik legfontosabb ágazatot képviseli a turizmuson belül. Hiszen a helyi lakosoknak, őstermelőknek nemcsak az a célja, hogy terméküket értékesítsék. Fontos számukra a tudás továbbadása, a hagyományok megőrzése és erre van is kereslet. Az ökoturistákat jellemzi a vidéki életbe való bekapcsolódás, akiknek fontos a helyi termékek fogyasztása mellett azok megismerése is. Ebben az ágazatban elsőrendű a kölcsönösség kialakulása a kereslet és a kínálat között. Ez egy bizalmi kapcsolat, amiben a turista befogadja a terméket a teljes kínálattal együtt és nem várja el az innovációt vagy a saját igényre formált terméket. Fontos az értékmegőrzés az eredeti állapotban. Itt például gondolok egy arató ünnepre, ahol minden évben ugyanolyan programokkal várják az oda látogatókat és ez így van rendjén. Az odaérkezők nem szeretnék megváltoztatni a kínálatot. Nem várják el egy csárdában a hamburgerkészítést vagy a néptáncünnepélyen a könnyűzenét az ökoturisták. A turizmus többi ágazatában a turistákra

szabják ki a kínálatot, ezzel ellentétben az ökoturizmusban már létezik a kínálat és nem módosítják a kereslethez mérten.

Az Ökoturizmus vidéken alakul ki. Ha Magyarország példájából indulunk ki akkor láthatjuk, hogy kis országunk igencsak vízfejű. (Gyurkó-Hamza-Bujdosó, 2023) Erre adott választ az ökoturizmus egy ágazata a falusi turizmus. Ennek a turisztikai ágazatnak jól érthető és egyszerű a jogi oldala, adózás terén is egyszerű és igen kedvező a fenntartó számára. Ez az ágazat azért lett így kialakítva, hogy a vidék és a “kis ember” is be tudjon kapcsolódni a rendkívül intenzív vérkeringésű turizmusba. Az Üdülési Csekk, majd a Széchenyi Pihenőkártya is erősítette a magánszálláshelyek helyzetét, továbbá rengeteg vissza nem térítendő támogatáshoz juthattak a szálláshelyek. Véleményem szerint mindezek azért voltak fontosak és jó lépések a kormányok részéről, mert a vidék fejlődése és felzárkóztatása minden országban nehéz, ugyanakkor nagyon fontos feladat. Fontos a desztinációk életében az egyenletes és együttes fejlődés. Ez alatt azt értem, hogy a településen ne csak a vonzerő fejlődjön, hanem vele együtt a település és annak vállalkozásai egyaránt. Így folyamatos fejlődés érhető el, ami során a lakosság rendszeresen képezi magát, amit esetleges szektorváltás esetén kamatoztathat. Passzívan erősíti a gazdasági helyzetet, aminek köszönhetően könnyen pályázatokat nyerhet a település, amellyel infrastrukturális fejlesztés is elérhetővé válik. A gazdaságilag nem túl fejlett települések is könnyen bevételhez tudnak jutni a turizmusnak köszönhetően. Ezáltal kis befektetéssel a természeti értékek használatával könnyen felzárkózhat. (Csáki,2023)

Az attrakciók védelme is napirendi pont a turizmusban, hiszen ez adja a motivációt a desztinációra érkezéshez. Nincs másként ez, mint a kulturális turizmusnál. Annyi a különbség, hogy itt a természeti környezet képezi az attrakciót, nem pedig egy épített örökség. Mint minden tevékenységnek ennek is van negatív hatása. Az ökoturizmus elterjedése a természeti desztinációk túltelítettségéhez vezetett. Ez bármilyen környezettudatos turistákat jelent akkor is kárt tesz a természeti értékekben, mivel minimális szemetelés mindenképp létrejön, útvonalak kitaposása kialakítása, infrastrukturális fejlődés miatt történő tereprendezés stb. Tehát mindenképpen sérül a desztináció. Erre úgy gondolom jó példa a Mount Everest csúcsa. Igaz már említettem dolgozatomban, de jobban kifejtem a problémát. A világ legmagasabb hegycsúcsáról beszélünk, amit egy hatalmas teljesítmény megmászni. Itt látták meg a helyiek a lehetőséget ebben, hiszen rengeteg ember álma, hogy feljusson a hegycsúcsra csak nincsenek meg az erőforrásai, vagy nem elég kitartó. A pénz nem megoldás semmire tartja a mondás, viszont ezt a turizmussal, mint tevékenységgel cáfolnám. Olyan extrém igényeket tudnak a szolgáltatók teljesíteni, amikbe bele sem mertünk gondolni. Így egy bizonyos összeg

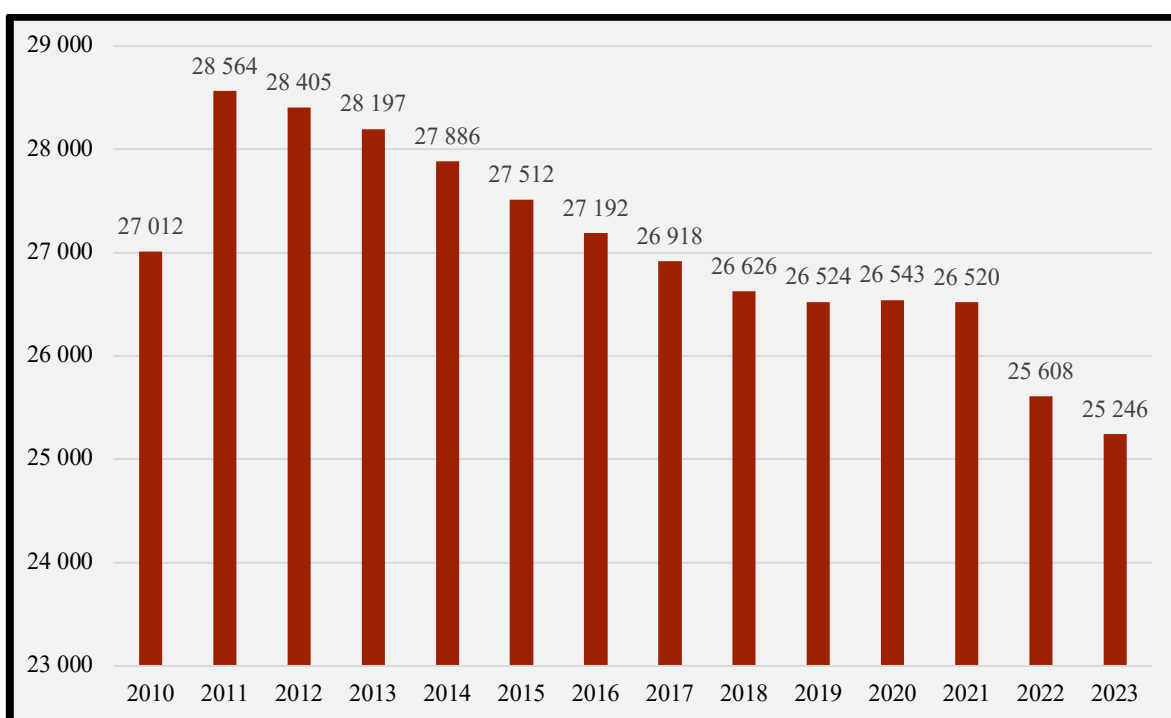
megfizetése ellenében a helyi lakosok felviszik az érdeklődőt a Mount Everest csúcsára igencsak leegyszerűsített módon, jóval megkönnyítve a próbatételt. Ezzel sajnos a tömegturizmus áldozata lett a híres hegycsúcs. Rengeteg hulladék halmozódik fel és kezd elveszíteni érintetlenségét. (Kundi-Ernst, 2024) Ennek elkerülésére próbál választ adni az ökoturizmus. Koordinálja a desztinációra érkezett vendégtömeget és úgy alakítja ki azt, hogy a lehető legkisebb környezeti kárral legyen ellátható minél több ember. A fő alapelvet a természet megőrzése és a beérkezett pénzből a természeti értékek helyreállítása képezi. Továbbá fontos az is, hogy formálja a keresletet.

3 Saját kutatási eredmények bemutatása

3.1 A vizsgált terület társadalmi, gazdasági, turisztikai ismertetése

A területet elmaradott infrastruktúra magas, lélekszámú kisebbségi megoszlás jellemzi. Történelme során a terület települései halászatból, mezőgazdaságból és állattenyésztésből éltek. Jelen pillanatban a mezőgazdasági- és turisztikai tevékenység teszi ki a települések gazdasági mérlegének a nagyrészét.

2. Ábra Lakónépesség számának változása a vizsgált területen (2010-2023) (fő)

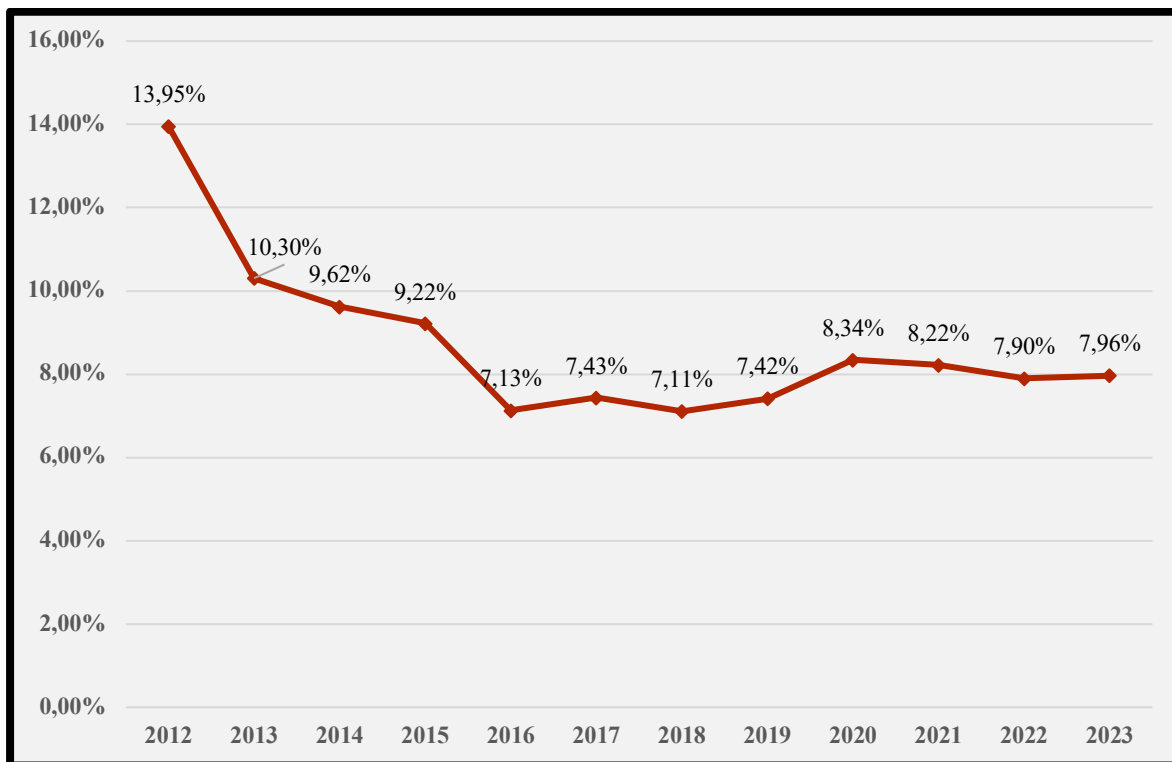

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A Tisza-tó Magyarország két periféria régiójának a határán fekszik. A hátrányos elhelyezkedés nemcsak gazdasági hiányosságokat jelent ebben az esetben. A térség társadalmi téren rengeteg nehézséggel küzd. Ilyenek a lakónépesség természetes fogyása, az előregedés, illetve az elvándorlás, ami nagyrészt a jobb megélhetés reménye okozza. Ezt igazolja a 2. Ábra, amely grafikus ábrázolása a lakónépesség változásának az általam vizsgált területen. Az ábra egyértelműen csökkenő tendenciát mutat, ami igazolja a lakónépesség csökkenését. A népességváltozást követően alacsonyabb igényekkel rendelkező kisebbségi réteg vált a rezidensévé a területnek. Az integráció kezelése ma is nehéz feladatnak bizonyul a helyi

vezetőségek, illetve a vállalkozók munkája során. Nehezen találunk képzett és alkalmas munkaerőt a helyi munkaerőkínálatban.

3. Ábra Munkanélküliségi ráta a vizsgált területen (2012-2023)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

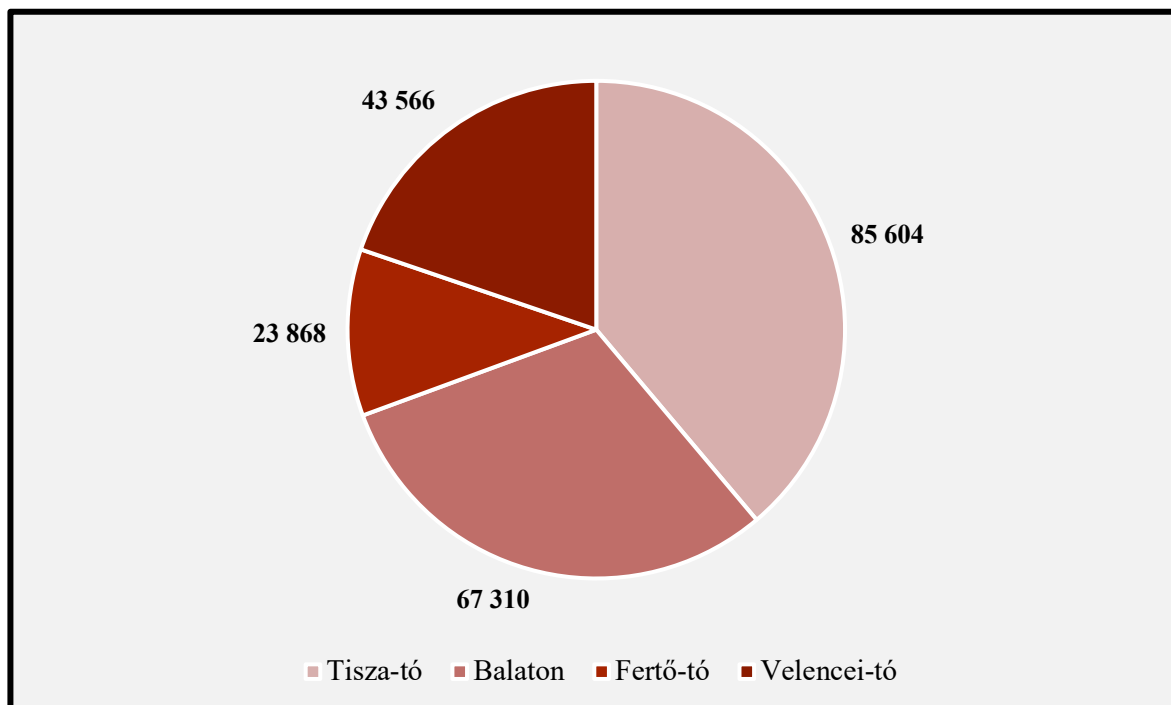
A 3. Ábra demonstrálja a munkanélküliségi rátának alakulását és változását a vizsgált területen. Jól látható, hogy a 2008-as gazdasági válság után a terület a Poroszlói Ökocentrum megnyitásával (2012) folyamatosan javult a munkanélküliségi ráta tekintetében. 2020-ban a Covid-19 világjárványnak köszönhetően az adatok ismét növekedni kezdtek, viszont a diagram is mutatja, hogy a járvány végeztével ismét egy csökkenést fedezhetünk fel az adatokban.

A tó települései jelen pillanatban egy új célcsoportszegmentáció közepén vannak, ahol is egy exkluzívabb, magasabb fizetőképességgel rendelkező célcsoport megválasztása és a területre csábítása a cél. Ebben a leépült és hiányos infra- illetve szuprastruktúra és az új célcsoport igényit kielégíteni képtelen kínálat adja a legnagyobb gátat.

A területen jelentős mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások működnek a mai napig, viszont ezek szerepe a gazdasági tevékenységben folyamatosan csökken. A turizmus multiplikátor hatása tudná a legdinamikusabb módon fejleszteni a területet. Fontos megjegyezni, hogy a fejlesztéseket nem lehet a végsőskig skálázni.

A kerékpárút elkészülése sosem látott tömegeket vonzott a gátra. A projekt sikerességét bizonyítja a statisztikai ábrázolás, amit feltüntettem.

4. Ábra Kerékpáros mérőpontok adatai Magyarország vízparti desztinációin (2021)

Forrás: Saját szerkesztés, VeloClass 2022.10.17.

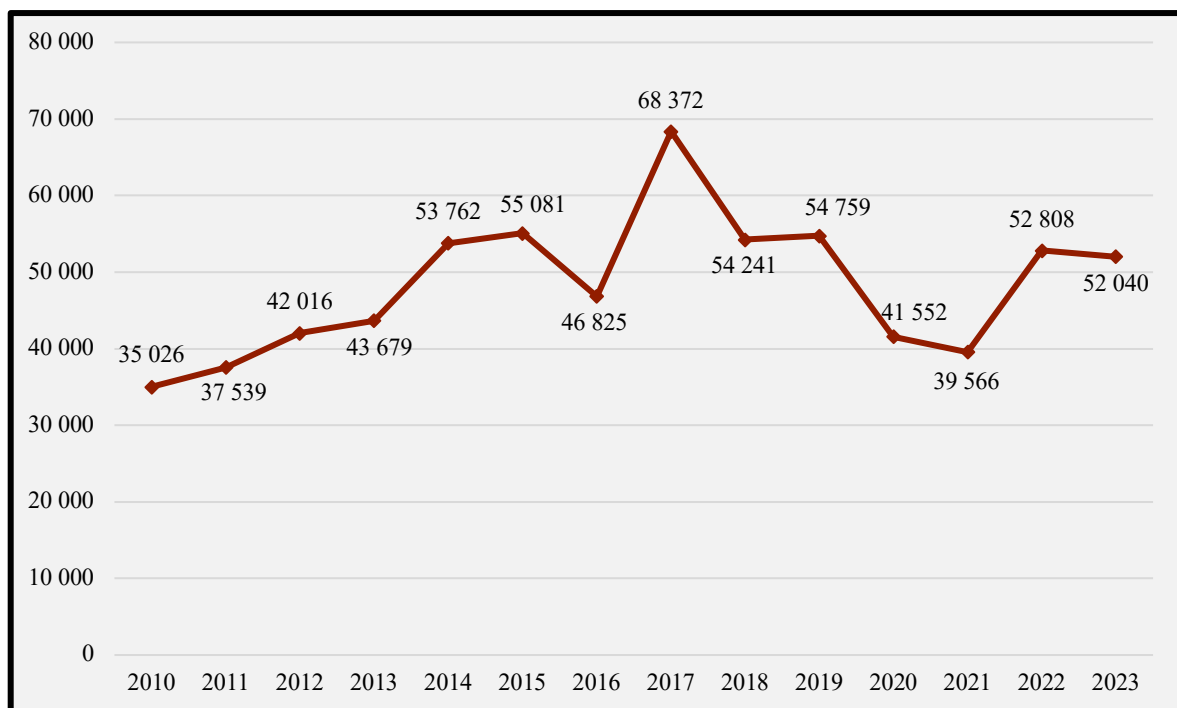
A diagramon kiolvasható, hogy a Tisza-tónál többen kerékpároztak, mint a Balatonnál. Ez úgy gondolom egy hatalmas eredménynek számít tekintve a régió hátrányos helyzetét, a tó méretét, infra- és szuprastrukturális fejlettségét a Balatonhoz képest. Ez is azt mutatja, hogy érdemes foglalkozni a Tisza-tó területével, hiszen rengeteg feltáratlan gazdasági potenciállal rendelkezik.

3.2 A terület turisztikai elemzése

A turizmus, mint gazdasági ágazat napjainkban teret hódít a Tisza-tó életében. A turizmus fogalma: „magában foglalja a személyek lakó- és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltoztatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat” (WTO 1989) Most, hogy definiáltam a turizmust, mint gazdasági tevékenységet, rátérek a területi statisztikák ismertetésére. Ebben a fejezetben indokoltnak tartom ismertetni a turizmus marketing fogalmát, hiszen a kommunikáció kulcsfontosságú

szerepet játszik a desztinációk életében és sokszor ez határozza meg igazán a turisztikai termékek életképességét. „A Turisztikai Világszervezet (United Nations World Tourism Organization, UNWTO) definíciója szerint a marketing egy vezetésfilozófia, amely a turisztikai kereslet igényeinek a kielégítését célozza meg oly módon, hogy az a lehető legnagyobb hasznot eredményezze a kínálatot biztosító turisztikai vállalkozás számára. A vállalkozás a turisztikai termék, illetve szolgáltatás piacra viteléhez a kutatás és előrejelzés segítségével választja ki az adott célcsoportok számára legmegfelelőbb eszközöket.” (Lőrincz – Sulyok, 2017)

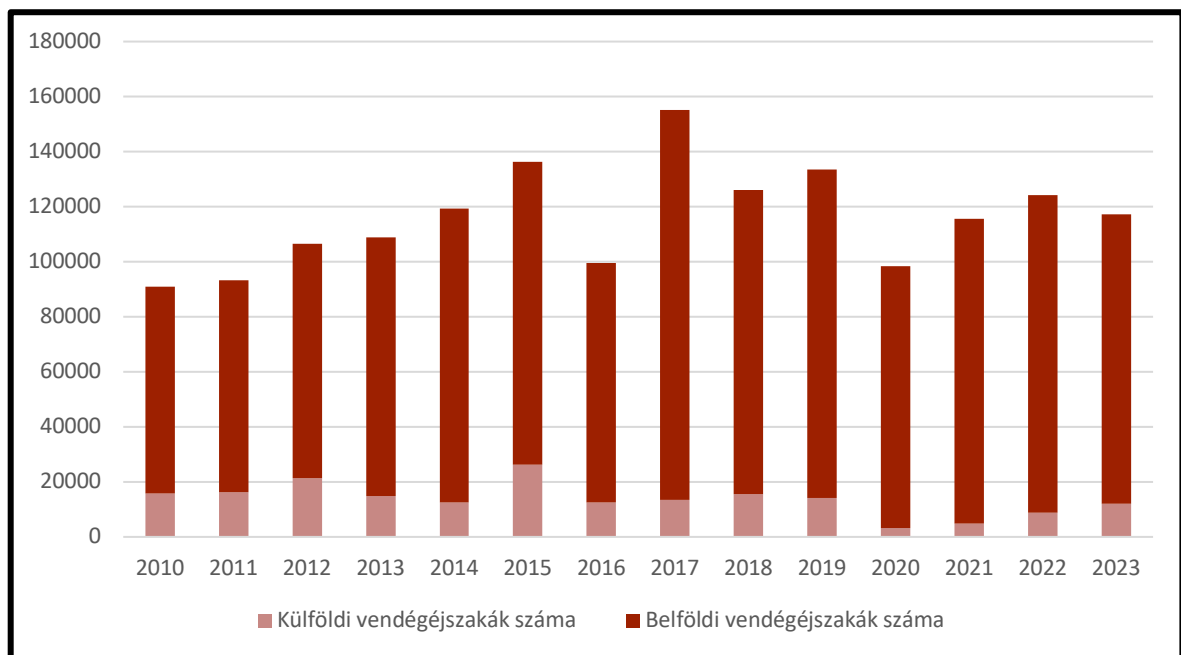
5 Ábra Vendégek számának alakulása kereskedelmi szálláshelyeken a vizsgált területen (fő) (2010-2023)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A vendégéjszaka szám jól mutatja, hogy a folyamatos növekedés volt a tendencia 2010 és 2016 között, a visszaesést követően egy kiugró év következett. Igazán nagy csökkenést a vendégadatokban a Covid-19 világjárvány okozott, amit jól mutat a diagram.

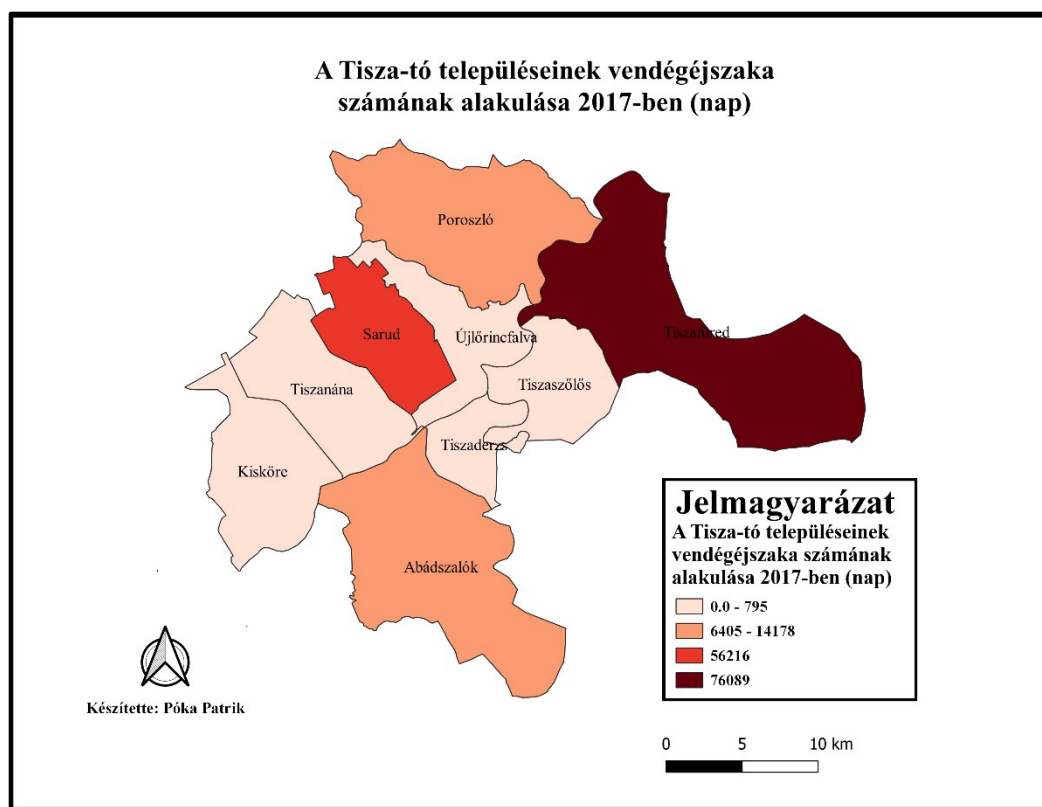
6. Ábra Vendégéjszakák számának alakulása a vizsgált területen (éjszaka) (2010-2023)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 6. Ábrával szeretném szemléltetni a vendégéjszakák megoszlását a külföldi és a belföldi vendégek között, valamint a diagramon helyet kapott a teljes vendégéjszaka szám is, ami a vendégszám adatokhoz hasonlóan jelzi a 2017-es év kiemelkedő számait. A külföldi vendégéjszakák alakulásban észrevehetjük, hogy a 2020-as év bekövetkeztével szinte eltűntek a területéről a külföldi turisták. Ezt a Covid-19 világjárvány hozadékának tudhatjuk be.

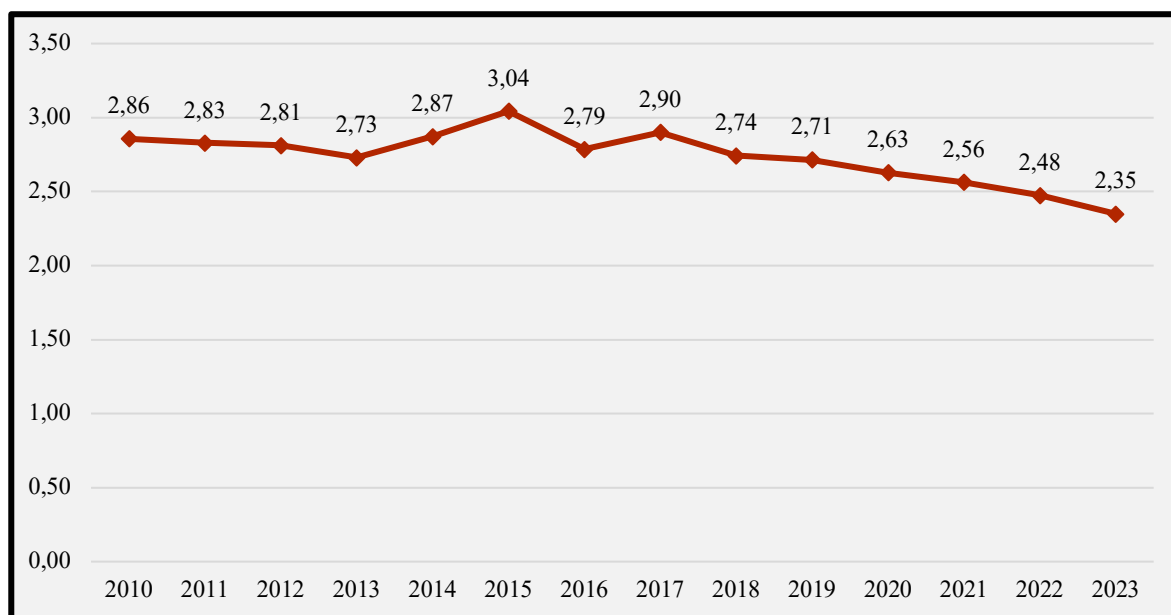
7. Ábra A Tisza-tó településeinek kereskedelmi szálláshelyei vendégéjszaka számának alakulása 2017-ben (nap)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 2017-es év kimagasló teljesítményét közelebbről meg akartam vizsgálni ezért készítettem egy térképet, ami a tó települései közötti kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak megoszlását vizsgálja. Fontosnak tartom kiemelni Sarud helyzetét, hiszen ebben az évben megelőzte vendégéjszakákban Poroszlót, ami hatalmas teljesítmény tekintettel arra, hogy Poroszlón hatalmas az átmenő forgalom mértéke, míg Sarud egy zsáktelepülés. A vendégéjszakák túlnyomó többségét értelemszerűen Tiszafüred adta méretének és elhelyezkedésének köszönhetően.

8. Ábra Átlagos tartózkodási idő a vizsgált területen (nap) (2010-2023)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 8. Ábra mutatja a vendégek a desztináción töltött átlagos tartózkodási idejüket. A 2,4 napos tartózkodási idő teljesen reális, ha más vidéki desztinációkhoz hasonlítjuk. A slow turizmus, mint iparág megoldást jelenthet a tartózkodási idő növelésére, viszont ehhez további attrakciók létrehozására van szükség, hogy a vendégeket jobban a régióban lehessen tartani.

A termék magterület mátrix (9. Ábra), amit a bekezdés alatt feltüntettem a vizsgált településeken megjelenő turisztikai trendeket és azokhoz szükséges infra- és szuprastrukturális háttérrel jelképezi. A színek sötétedése a trend jelenlétének és háttérének az erősségét jelzi. Az adatokat saját kutatómunkával válogattam össze primer adatgyűjtéssel. Az általam választott településeken megvizsgáltam az egyes turisztikai kínálati elemeket, majd kategóriákba soroltam őket. Fontosnak tartottam a mátrix elkészítését, mert így egy jól szemléltethető módon tudtam ábrázolni az egyes települések helyzetét a különböző turisztikai trendek vonatkozásában.

9. Ábra A Tisza-tó településeinek Termék/Magterület mátrixa 2021-es statisztikákkal

Termék \ Magterület	Tiszafüred	Tiszaszőlős	Tiszaderzs	Abádszalók	Kisköre	Tiszanána	Sarud	Újlőrincfalva	Poroszló
Ökoturizmus									
Kulturális turizmus									
Aktív vízisportok									
Lovasturizmus									
Bor és gasztró turizmus									
Kerékpáros turizmus									
Horgászturizmus									
Kikötők									
Gyógyturizmus									
Szabadidős turizmus									
Falusi turizmus									
Konferencia turizmus									
Vallási turizmus									

0	
1	
2	
3	
4	
5	
6+	

Forrás: Saját szerkesztés

Ez a vizsgálat lehetőséget ad arra, hogy a települések hiányosságait észleljük és javaslatot tegyünk további fejlesztésre, esetleg a víziók módosítására. Amint azt a minta megfigyelésével észlelhetjük Poroszló, Sarud és Tiszafüred rendkívül elhúzott a többi település mellől kínálati elemek tekintetében. Ennek több oka is van. Poroszló a 33-as főúton helyezkedik el, így az átmenő forgalom rengeteget hozzátesz a település bevételehez és forgalmához. Nem mehetünk el mellett sem, hogy az Ökocentrum is ott található, ami hatalmas regionálisan is kiemelkedő számokat produkál. Tiszafüred a vendégforgalmának kiemelkedő számát a település méretének köszönheti. A terület egyetlen városa, járásközpontja, ami azt eredményezi, hogy a település mérete és fejlettsége sokkal előrehaladottabb, mint bármely általam vizsgálat alá vett településé.

Sarud népszerűségét és gyors ütemű fejlődését a településre beáramló tőkének és elkötelezett egyéni teljesítményeknek köszönheti. Jelen pillanatban az egyes turisztikai termékek regionálisan egyedülálló attrakciónak számítanak, ezzel erősítve a Tisza-tó jelenlétét a köztudatban. Számomra meglepő volt észlelni a területen a vallásturisztikai elemek előfordulását. Esetlegesen ez egy kiaknázatlan turisztikai erőforrás alkalmazására adhat okot. Az ábrán jól látszik az, hogy a Tisza-tó településeinek erőssége az aktív-, falusi-, öko- és kulturális turisztikai kínálatokban rejlik. A gyógyturizmus a területen, mint kihasználatlan

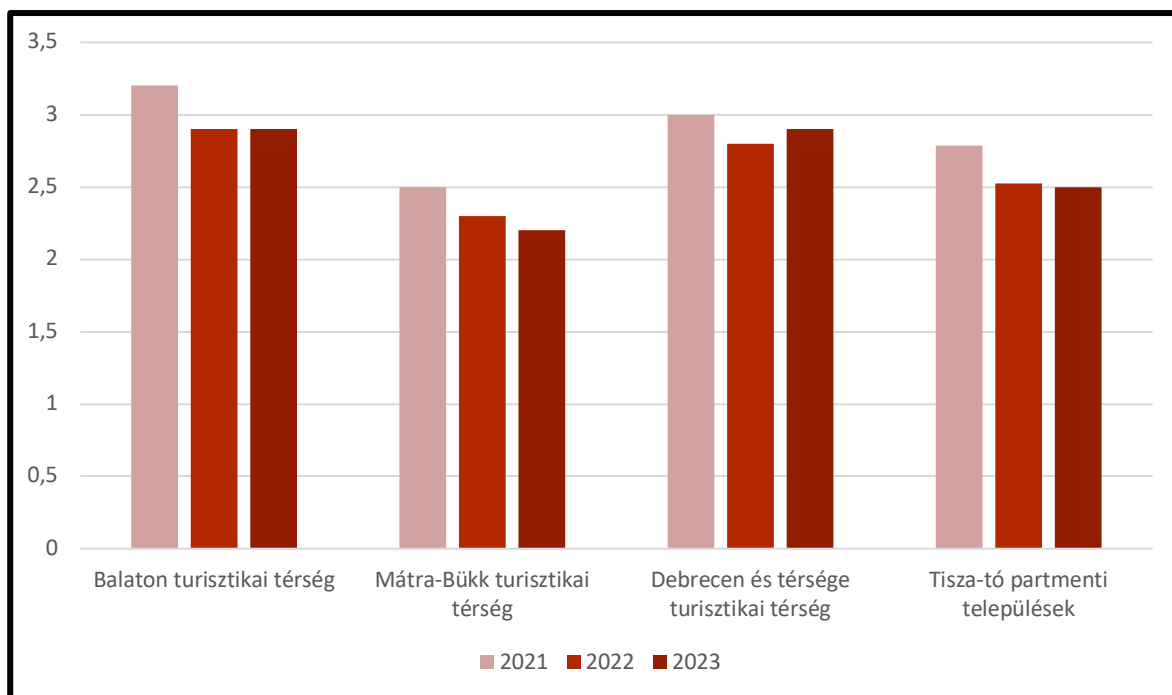
potenciál van jelen. Az ábrán jól látszik, hogy ezen a területen igen kevés az aktív gyógyturisztikai vállalkozás.

Hatalmas szerepet fordítanak a fenntarthatóságra és az aktív turizmusra. Ez kifejezetten pozitív irány hiszen a Turizmus 2.0 Magyarország 2030-ra szóló stratégiájából megtudhatjuk, hogy a fenntarthatóság és az aktív turizmus nagyobb szerepkörhöz fog jutni az elkövetkezendő évek fejlesztéseiben. (Magyar Turisztikai Ügynökség, 2017)

3.2.1 Összehasonlító turisztikai elemzések

Ebben a fejezetben az általam vizsgált 9 település turisztikai adatait hasonlítottam össze Magyarország néhány kiemelt turisztikai térségével. Név szerint a Mátra-Bükk, a Balaton és a Debrecen és térsége turisztikai régiókat vetettem vizsgálat tárgyává. Konkrét szempontok alapján döntöttem az alábbi térségek megjelenítése mellett. A Mátra-Bükk szomszédos térsége a Tisza-tó településeinek, ami sok együttműködésre ad lehetőséget, valamint a két térség turisztikai kínálata tökéletesen kiegészíti egymást, ezáltal nem elvenné a két térség egymás elől a turistákat, hanem sokkal inkább meghosszabbíthatná a két térségen töltött átlagos tartózkodási időt mindkét desztináció helyzetében, továbbá a két térség együttműködése egy komplexebb turisztikai kínálattal tud előállni, ami megnövelheti a potenciális turisták körét. A Balaton térségét indokoltnak tartottam belefoglalni az összehasonlításba, hiszen Magyarország vezető turisztikai térsége és hasonlóan az általam vizsgált területhez ott is egy tó alkotja a térség első számú vonzerejét. Debrecen és annak térségét rohamos fejlődése és a Tisza-tóhoz hasonlóan alföldi elhelyezkedése indokoltá teszi a megjelenítését az összehasonlító elemzésben.

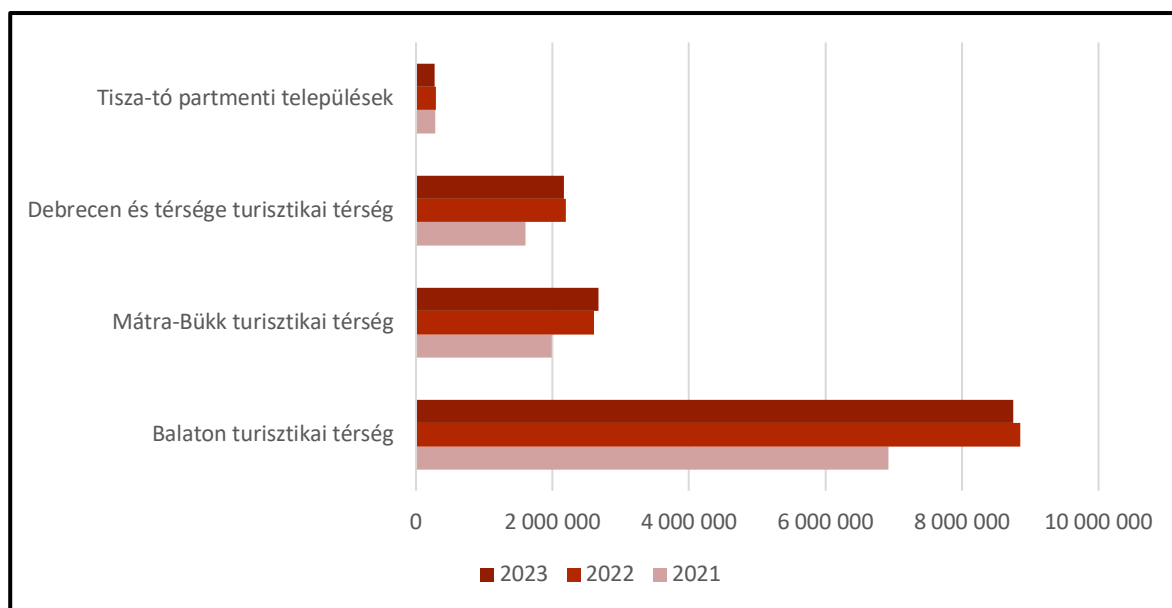
10. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület átlagos tartózkodási idejének alakulása. (2021-2023) (éj)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 10-es ábra szemlélteti a fent említett térségek átlagos tartózkodási idejének alakulását 2021 és 2023 között. A Mátra-Bükk turisztikai térség hasonlóan a Tisza-tó településeivel küzd az átlagos tartózkodási idővel. A turisták a 2,5 éjszakás átlaghoz közelítenek ezeken a térségeken, míg a Balaton és Debrecen esetében ez 3 éjszaka átlagosan. Erre egy jó megoldás jelenthetne a desztinációk összekötése, melyet a fejezet elején taglaltam részletesen. A Tisza-tavat és Egert összekötő kerékpáros hálózat kialakítása egy jó előre lépést jelent ebben a tekintetben, viszont ezt közös/integrált marketing tevékenységgel hatékonyabban el lehetne érni.

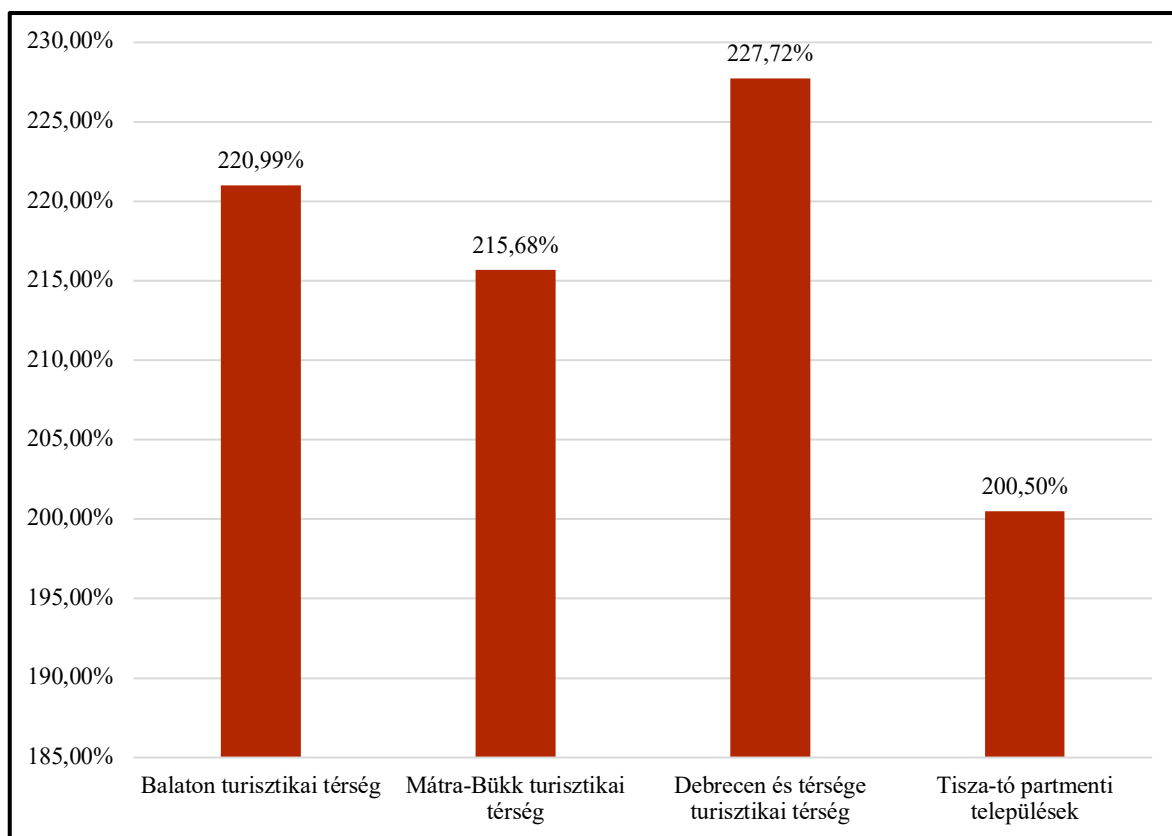
11. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület vendégéjszaka számának alakulása (2021-2023) (éj)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 11-es ábrát vizsgálva rendkívül érdekes megállapításokat tehetünk. Várhatóan a Balaton térsége toronymagasan megelőzi az összes desztinációt. Rendkívül érdekes a Debrecen és térsége turisztikai térség növekedési üteme 2021-ről 2023-ra. Ez betudható a térség rendezvényturizmusának, folyamatos fejlődésének, illetve a város terjeszkedésének. Jelen pillanatban is építés alatt áll a Debrecent és a Tisza-tavat összekötő kerékpárút, ami Egerhez hasonlóan új lehetőségeket, kapukat nyitna ki a Tisza-tó fejlődésének. Nyilvánvalóan a vizsgálati terület vendégéjszaka adatai eltörpülnek a többi térséggel szemben, ez betudható annak, hogy összesen 9 települést vettem vizsgálat alá, ami eltörpül a többi terület lakónépességi és területi méreteihez képest.

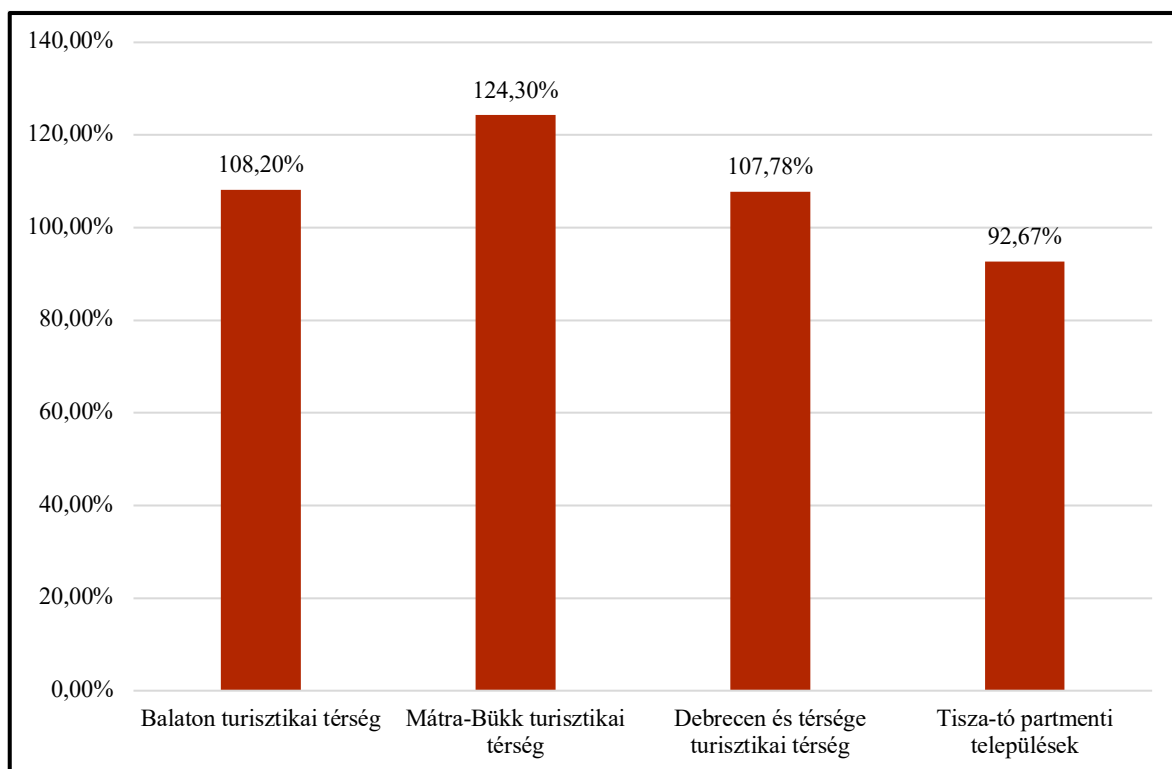
12. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület külföldi vendégéjszaka számának fejlődése (2021-2023) (új)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 12-es ábra a térségek és az általam vizsgált terület vendégéjszakáinak százalékokban kifejezett alakulásának ütemét mutatja. A bázis évnak 2021-et tekintettem a %-os érték pedig a 2023-as év viszonyulását fejezi ki. A diagram értékei rendkívül dinamikus fejlődést mutatnak. A 2021-es évhez képest minden desztináció megduplázta külföldi piacát. Ennek a táblázatnak Debrecen és térsége a győztese, ami a Tisza-tó tekintetében ugyancsak pozitív, hiszen szomszédos térségről beszélünk, könnyű megközelítési lehetőségekkel (autós, tömegközlekedés). A Tisza-tó is óriási ütemben növekedett az elmúlt 3 évben a külföldi keresletet tekintve. A diagramon legmagasabb értéket felvevő Debrecen térséghez képest csak 13,58%-kal maradt le, ami teljesen elfogadható.

13. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület belföldi vendégéjszaka számának fejlődése (2021-2023) (új)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

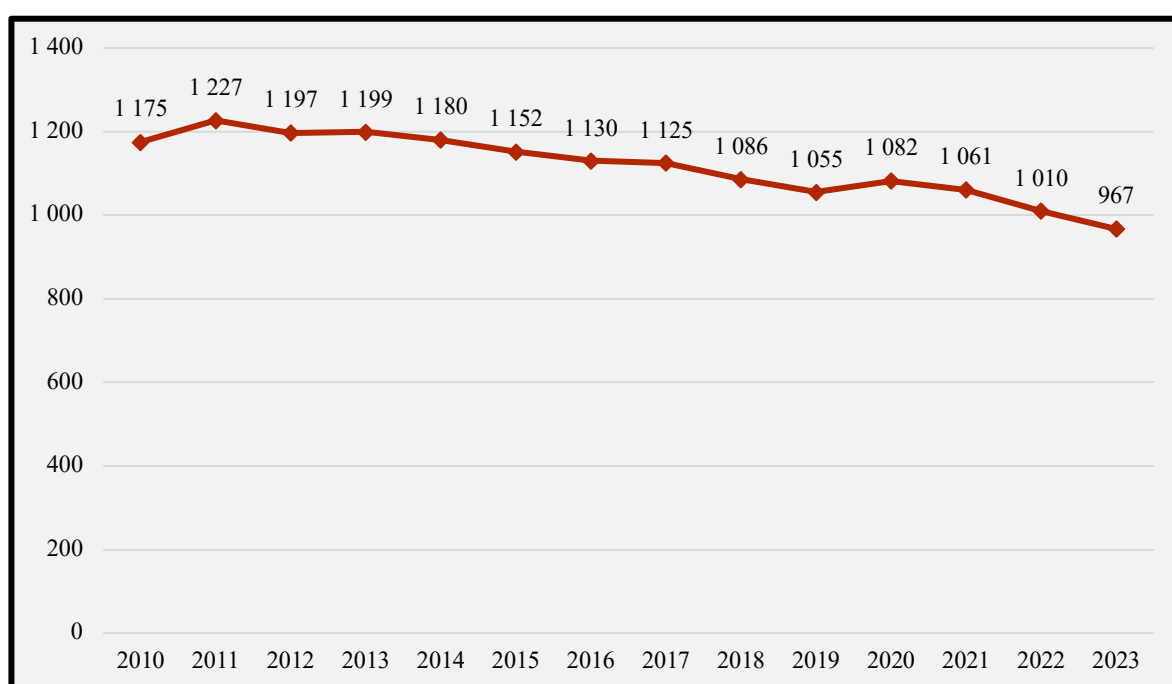
A 13-as ábra hasonlóan a 12-es ábrához %-os viszonyszámokat közöl, amik jelen esetben a belföldi vendégéjszakák alakulását mutatják. Ami rögtön szembetűnik, hogy sokkal kisebb mértékű a változás a 2021-hez képest. Ez valószínűleg a külföldi kereslet lassú ébredésének betudható a Covid-19 után. A magyar turisták száma annyira nem csökkent le a járvány alatt, mint a külföldi keresleté, hiszen belföldön könnyebb volt mozogni. A vizsgálati területemen egyedül csökkenést tapasztalhatunk, amit a helyi árak emelkedésének tudhatunk be. Egy célcsoport váltáson megy keresztül a terület, egy magasabb szinten lévő keresletet céloz meg, ami áremelkedéssel és egyenes arányossággal a kínálat minőségének növekedésével is jár. Erre idő kell, amíg a célcsoporthoz eljut a termék és kialakul a konkrét keresleti oldal.

3.3 Esettanulmány: Sarud község fejlődése

Dolgozatomban fontosnak tartottam egy a településnek dedikált fejezet létrehozását, mivel saját szememmel követhettem végig a település fejlődését és változását a településhez kötődésem révén.

A demográfiai adatokat vizsgálva az állandó lakosság folyamatos csökkenését figyelhetjük meg. Ez egy jellemző tendencia a térség településeire egyaránt (14. Ábra). Ez a tendencia betudható a lakosság elöregedésének, ami a magyar vidék településeire általánosan jellemző. Fontos kijelenteni, hogy az adatok az állandó lakosságra vonatkoznak, ugyanakkor a település egyre népszerűbb a nyaraló ingatlant vásárlók körében, tehát a terület lakónépességének csökkenése nem egyenesen arányos az annak elnéptelenedésével.

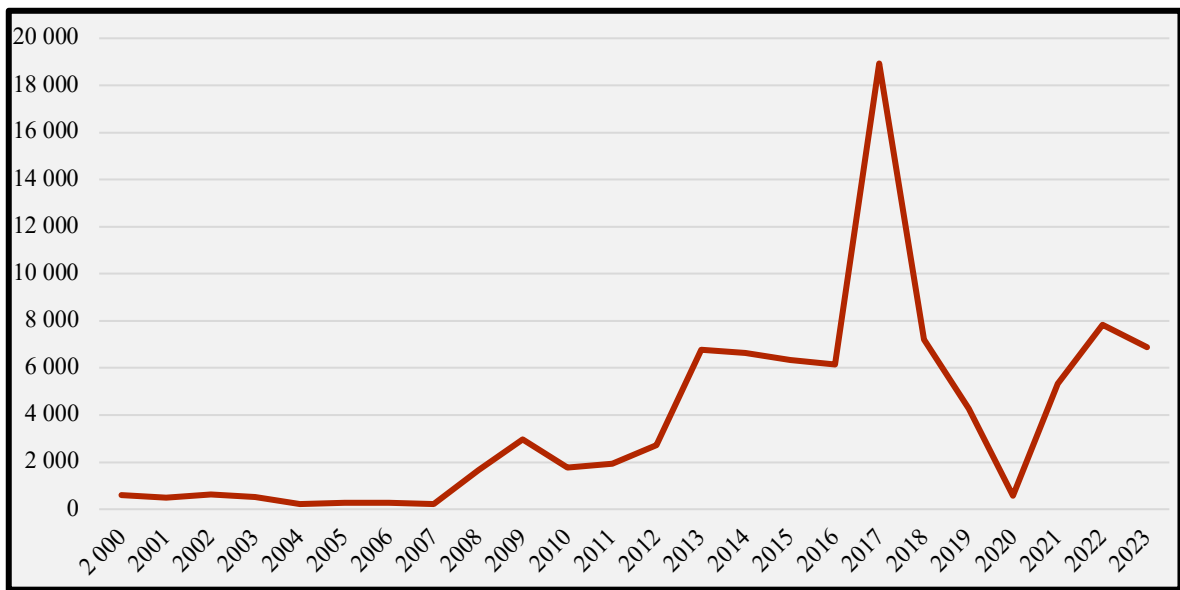
14. Ábra Sarud község lakónépességének alakulása (2010-2023)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

Egyre több lakóingatlant vásárolnak meg, melyeket nyaralónak, illetve vendégháznak hasznosítanak új tulajdonosai. A település gazdasági teljesítménye hullámzó volt az évek során. A húzóágazat a vizsgált területhez hasonlóan a turizmus, ami rendkívül érzékeny az externális hatásokra. A turizmus mellett a községen a mezőgazdaság, mint ágazat van jelen. A negatív externális hatások, amik leginkább hatással voltak a területre a 2001-es ciánkatasztrófa, a 2008-as gazdasági világválság és a Covid-19 világjárvány. Ezek a jelenségek megmutatkoztak a turisztikai adatokban.

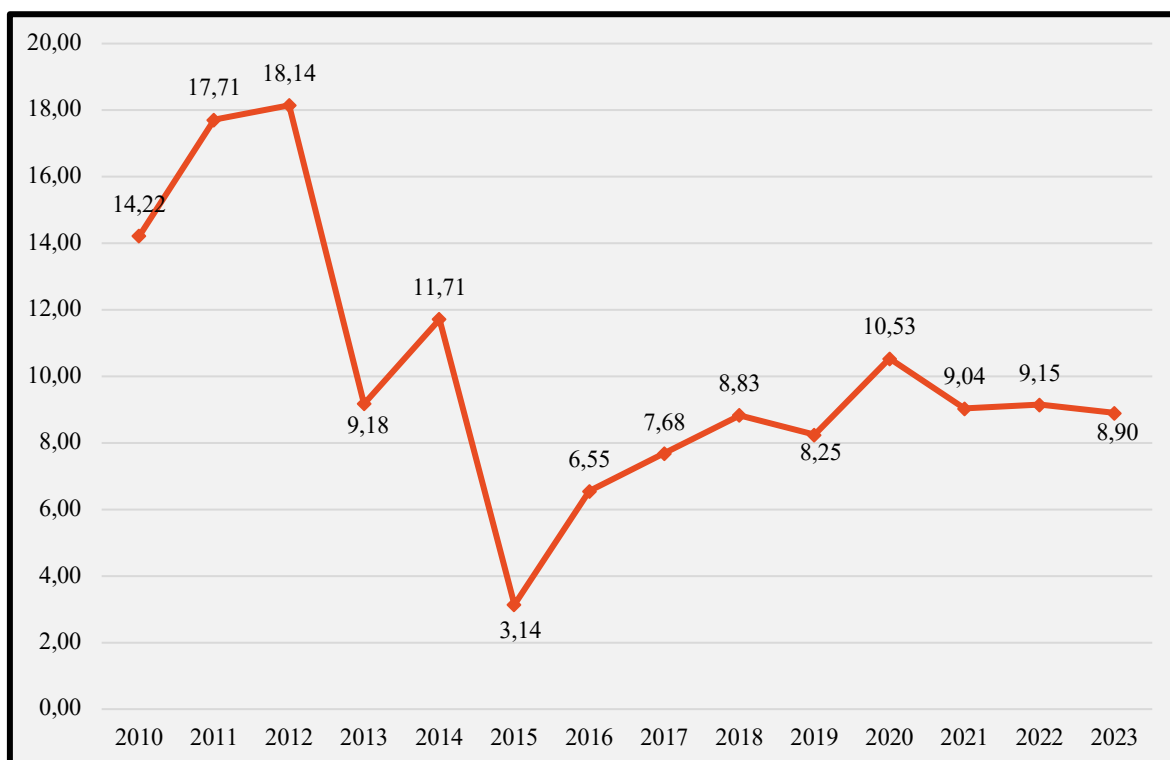
15. Ábra Sarud község vendégszám adatainak alakulása (2000-2023) (fő)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A diagram Sarud község kereskedelmi szálláshelyeinek vendégszám adatait közli. Jól látható az ingadozó tendencia a grafikonon. A 2001-es cianidkatasztrófát követően csökkentek a vendégadatok, mire viszont növekedni kezdett volna a vendégszám elérkeztünk a világválság időszakához, ami ugyan növekedést mutatott az elmúlt évekhez képest a 2008-ban elinduló javuló tendencia megrekedt egészen 2013 végéig, amikor is fordulatot vett a település. Ekkor számos új beruházás kezdett el kibontakozni. A területre érkezett Kücsön Gyula vállalkozó, aki rengeteg saját tőke bevonással elkezdett a településen beruházni. A vállalkozó megjelenése nemcsak a turisztikai adatokban mutatkozik meg. Jelentős változás figyelhető meg a munkanélküliségi adatok vizsgálata során, amit az alábbi diagram mutat.

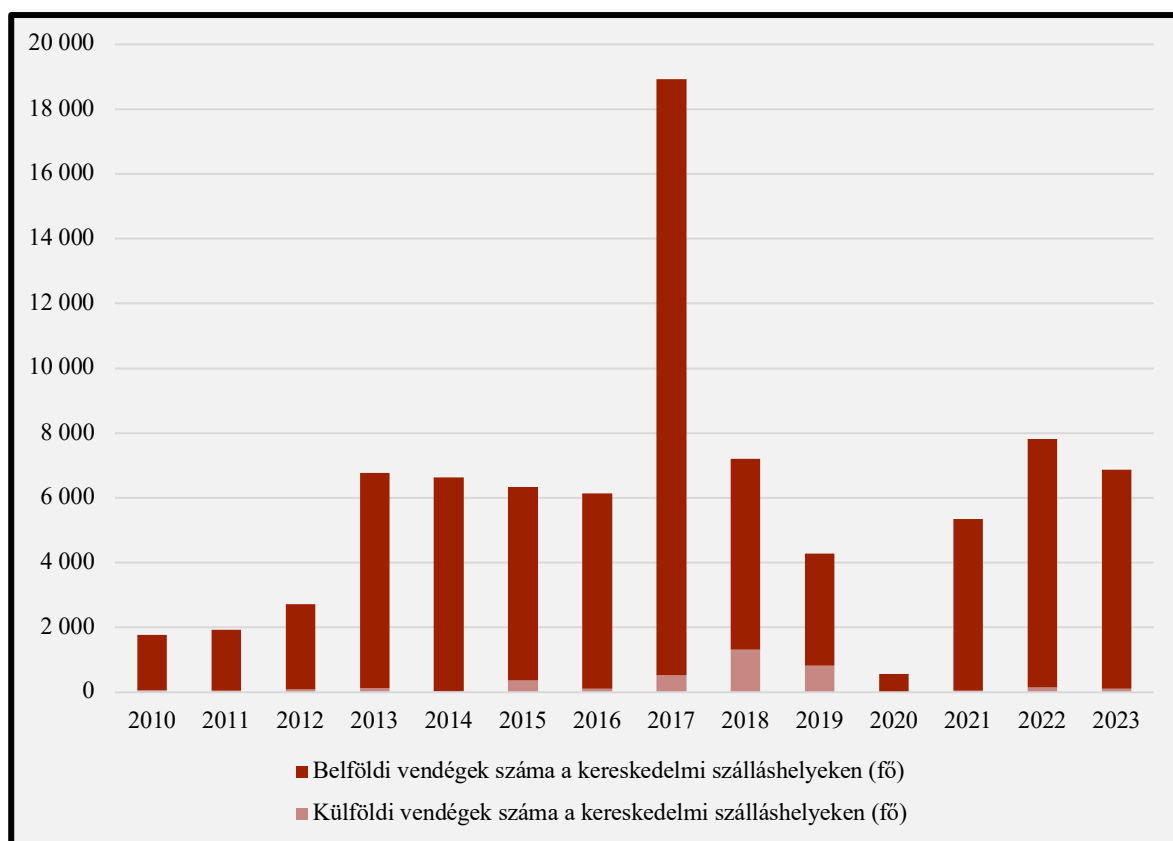
16. Ábra Munkanélküliségi ráta alakulása Sarud községen (2010-2023)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

Amint látható 2010 után folyamatos növekedést mutat a ráta, ami a világválság eredményének betudható. 2014 után, amikor is beindultak a beruházások, ami a falu lakosságának nagy részének munkát tudott adni. A 2015-től 2020-ig tartó növekedés a munkaerőpiac szakképzetlen munkaerőigényének a csökkenését jelenti, visszaállt a település (16. Ábra) és ahhoz hasonlóan a teljes vizsgálati terület átlagára (3. Ábra). A 2020 utáni növekedés a Covid-19 járványnak betudható, hiszen a terület állandó lakosságának jelentős része a vendéglátásban kapott állást. A település egy frekventált turisztikai régióban helyezkedik el Egertől 40 km-re, ahová nagy számban érkeznek külföldi vendégek. A szakdolgozatomban megjelenik egy külföldi keresletfelmérés a tó irányába, úgyhogy mindenképpen érdekesnek találtam megvizsgálni a vendégek számának eloszlását. Ezt az alábbi diagram demonstrálja

17. Ábra Sarud község kereskedelmi szálláshelyeire érkező vendégek számának eloszlása (2000-2023) (fő)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A diagram jól szemlélteti a vendégek számának megoszlását. Első ránézésre szembetűnnek az ábra kilengései annak megtekintése során. A 2020-as negatív és a 2017-es pozitív rekordot emelném ki a kilengések közül. A 2020-as év negatív már-már értékelhetetlenül alacsony száma a Covid-19 járványnak tudható be, ami nem csak a községet, de az egész világ turizmusát sújtotta. A 2017-es rekord év hatalmas kiugrást mutat. Nem csak településszinten volt ez egy rekordév, hiszen a teljes vizsgálati terület vendégéjszakáit demonstráló ábráról (6. Ábra) leolvasható a pozitív rekord viszont azon nem tapasztalhatunk Sarud községhez hasonló mértékű kilengést. Ennek oka a helyi fejlesztések elkészülése, jó marketing politika és az Aquaglide Vízijátszótér elkészülése, ami Közép-Európa legnagyobb vízi kalandpályája. Az ábra jól mutatja a külföldről érkező vendégek hiányát a településen, ugyanakkor ez nem csak településszintű probléma. Nem jellemző a térségre a külföldi vendégek érkezése. Rendkívül érdekes ez, hiszen a szomszédunkban igen jelentős külföldi vendégforgalmat bonyolít le Eger és térsége. Ennek oka lehet a térségen hiányos kínálat a gyógyturisztikai szolgáltatásokból, hiszen Magyarország tekintetében a gyógyturizmus jelenti a külföldi vendégeknek a

legnagyobb vonzerőt. Továbbá a térség még mindig küzd a szakképzett munkaerő bevonásával. A Balatonnál vagy éppen az országhatáron túl magasabb bérért végzik el a közel hasonló munkát, így nem vonzó a terület a szakképzett munkaerő számára, így a szolgáltatások minőségén is meglátszik ez. 2018-ban rekord mennyiségű külföldi turista érkezett a településre. Ez betudható a település folyamatos fejlődésének 2014 óta. A faluban nemzetközi szintű attrakciót kerültek fejlesztésre. A strand infra- és szuprastrukturális fejlődése, az Aquaglide Vízijátszótér megjelenése, illetve a minőségbeli változás vonzerőt képezhetett a külföldi vendégek számára. A 2017-18-19-es év értékelhető számú külföldi keresletét a 2020-as Covid-19 járvány teljesen megállította.

18. Ábra Sarud község által elnyert Széchenyi 2020-as pályázatok

Támogatott projektek					
Pályázati felhívás azonosítója és neve	▼ Projekt helyszíne (település)	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Támogatás megítélésének dátuma	Megítélt támogatás összege
> TOP-3.2.1-16-HE1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Sarud	SARUD KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	A Sarudi Kultúrház, Általános Iskola és Polgármesteri Hivatal épületenergetikai korszerűsítése	2017.12.20	191 307 307 Ft
> TOP-1.3.1-16-HE1 Gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	Sarud	Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Közlekedésfejlesztés Heves megyében 2.	2017.12.20	1 346 156 396 Ft

Forrás: archive.palyazat.gov.hu

19. Ábra Sarud község által elnyert Széchenyi Terv Plusz pályázatok

Támogatott projektek					
Pályázati felhívás azonosítója és neve	▼ Projekt helyszíne	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Támogatás megítélésének dátuma	Megítélt támogatás összege
> TOP_PLUSZ-2.1.1-21-HE1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Sarud	SARUD KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Sarudi középületek épületenergetikai korszerűsítése	2022.12.12	76 104 855 Ft
> TOP_PLUSZ-1.2.1-21-HE1 Élhető települések	Sarud	SARUD KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Közösségi, kulturális és sportolási infrastruktúra fejlesztése Sarud községben	2024.04.09	100 000 001 Ft
> GINOP_PLUSZ-1.2.2-22 Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program	Sarud	Gál János Egyéni Vállalkozó	Eszközbeszerzés Gál János egyéni vállalkozónál	2022.09.07	3 005 471 Ft
> GINOP_PLUSZ-1.2.2-22 Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program	Sarud	KALANDPART Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Fagyasztókonténerek beszerzése Sarudon	2022.06.24	9 244 648 Ft

Forrás: archive.palyazat.gov.hu

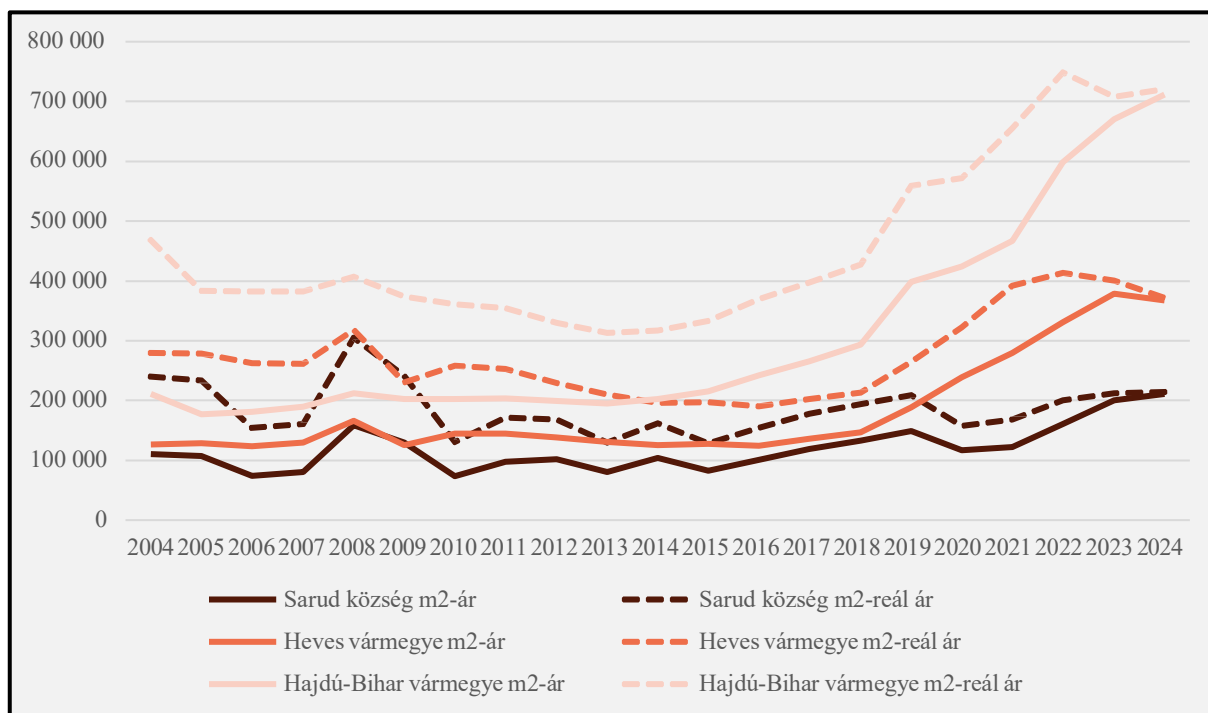
20. Ábra Sarud község EU 2007-2013 keretein belül elnyert pályázatok

Támogatott projektek						
	Pályázati felhívás azonosítója és neve	▼ Projekt helyszíne (település)	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Támogatás megítélésének dátuma	Megítélt támogatás összege
>	ÉMOP-4.2.2-09 Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)	Sarud	Sarud Község Önkormányzat	Sarud Község Önkormányzat hivatali épületének komplex akadálymentesítése	2010.01.12	12 759 320 Ft
>	EMOP-3.1.3-11 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére	Sarud	SARUD KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Port Sarud - Sarud Község település központjának fejlesztése	2012.07.13	94 922 659 Ft
>	TÁMOP-5.3.1.B-2-12/2 Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben	Sarud	SARUD KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Támogatott foglalkoztatás a Sarudi Távirozsa Óvodában	2015.03.31	1 890 340 Ft
>	KEOP-6.1.0/B/09 A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)	Sarud	Sarud Község Önkormányzata	Tó-Vidék Fesztivál	2010.02.18	33 541 175 Ft
>	KEOP-6.1.0/B/09 A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)	Sarud	Wesselényi Miklós Szabadidős Egyesület	II. Tó-Vidék Fesztivál	2011.05.04	46 085 473 Ft
>	GOP-2.1.1-10/A Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	Sarud	"KATEX '98" Gyártó és Kereskedelmi Kft.	Hídmérleg beszerzése	2011.01.20	2 424 000 Ft
Oldalanként 10 találat 10 ▼ 1-6 / 6 < < > >						

Forrás: archive.palyazat.gov.hu

A településen megvalósult beruházások egy részét pályázati forrásból finanszírozták. Ugyan a Kücsön Gyula által megvalósított projektek nem részesültek pályázati forrásokban, a településen mégis kettő GINOP_PLUSZ és négy darab TOP_PLUSZ, valamint két ÉMOP, egy TÁMOP, két KEOP, amelyből kettő Tó-Vidéki Fesztivál került finanszírozásra, illetve egy GOP pályázat valósult meg. Ezek nagy részére az önkormányzat pályázott. Például ebből kerültek felújításra és energetikai korszerűsítésre az önkormányzati épületek, valamint a Tündérrózsa Hajókikötő és az Élmenypart eszközbeszerzés céljából vett igénybe pályázati forrásokat.

21. Ábra Sarud község, Heves vármegye, Hajdú-Bihar vármegye ingatlan árainak alakulása és annak viszonyulása (2004-2024) (Ft)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján

A 21. ábra egy összehasonlítást jelenít meg. Itt Sarud község és a környező vármegyék (Heves vármegye és Hajdú-Bihar vármegye) ingatlan árváltozása látható. A diagramon szaggatott vonallal lehet látni az adott közigazgatási egységre vonatkozó reál m² árat, amely a nominál ár, inflációval korrigált értéke, az adott szaggatott vonallal megegyező színű folytonos vonal pedig a nominál árat, azaz az adott évre jellemző átlagos ingatlan árat jelzi.

Sarud község tekintetében 2010-ben tapasztalhattuk a legalacsonyabb árat (73 485 Ft), 2024-ben tetőztek az ingatlan árak (211 022 Ft), a 2004-es év mutatta a középső értéket (110 000 Ft). A 2010-es és a 2024-es év között 287,17 %-os növekedést figyelhetünk meg, ami a település fejlődésének és népszerűségének exponenciális növekedésére utal. Érdeemes megjegyezni, hogy az feltüntetett vármegyéket is hasonló tendencia jellemzi. A diagram kiugró értékeire szinte egyértelmű válaszokat lehet adni. A 2008-as gazdasági világválság véget vetett a település és a feltüntetett vármegyék folyamatos növekedésének. A 2014-től számított m² ár növekedés a településen megvalósult turisztikai fejlesztéseknek, beruházásoknak köszönhető. Megfigyelhetjük továbbá, hogy 2004-ben az ingatlanok reál ára a jelenlegi (2024-es) értéknek a 112,2%-a, tehát a 2004-es 110 000 Ft-os nominál m² ár a reál értéke magasabb, mint a jelenlegi 211 022 Ft-os nominál érték reál ára.

A mindhárom területen diagramm összegzéseként elmondható, hogy mindhárom területen hasonló tendenciákat figyelhetünk meg. A 2008 és 2010 közötti időszakot csökkenés jellemezte, amit a 2008-as gazdasági világválság okozott. A 2020 után tapasztalható kiugrás betudható a vidék felzárkózásának és folyamatos fejlődésének.

Megfigyelve a reál árakat azt tapasztalhatjuk, hogy a nominál árak trendjét követik, viszont egy kevésbé kiugró tendenciát vesznek fel. Az ingatlan árakra jellemző, hogy sokszor drasztikusabban változnak, mint az infláció mértéke, ezért is kiegyensúlyozottabb a reál ár. Sarud esetében az árak emelkedését a területen jelen lévő turizmus fokozhatja. Ezzel ellentétben a megyei értékek árának növekedését sokkal több faktor befolyásolja, itt gondolva a városok jelenlétére, amik megnövelik a megyei átlagárát tekintve a munkalehetőségekre, szolgáltatás és infrastrukturális helyzetükre.

3.4 Interjú felmérések

Dolgozatom ezen szakaszán számos általam készített interjú kerül ismertetésre. Ezeket az interjúkat az általam vizsgált terület (a Tisza-tó közvetlen települései) fő stakeholdereivel készítettem. Célom a jelenlegi turisztikai, gazdasági és természeti környezet felmérése, valamint az általuk elképzelt jövőkép és potenciális fejlődési/kiugrási irány megismerése volt.

3.4.1 Interjú Sarud fővállalkozójával, Kücsön Gyulával (2020)

2020 decemberében készítettem egy interjút Kücsön Gyulával a sarudi Élmenyfalú és Élmenypart tulajdonosával. Ezen interjú összefoglalásával szeretnék hivatkozni a fent leírt gondolataimra. Itt válaszokat kaphatunk arra, hogy hogyan értékeli szakmai munkaterületét, mit tekint a három legnagyobb beruházásának, mi a víziója és távlati célja a településsel kapcsolatban. Válaszával alátámasztotta, hogy nem kifejezetten üzleti vállalkozásként tekint a településre, inkább küldetesként áll hozzá a falumegmentő projektjéhez. A befektetett beruházások a közeljövőben nem valószínű, hogy megtérülnek. A legnagyobb beruházásokként a Sulyom Tájéttérmet, az Aquaglide-ot és az Élmenypartot tekinti. Itt egy nagyon meglepő kijelentést tett számomra, hiszen az Aquaglide volt a legkisebb beruházása és mégis az hozta a legnagyobb sikert a településnek, ugyanis egy egyedülálló attrakciónak számít még Kelet-Európában is. Nem is csoda, hogy 2018-ban elnyerte Magyarország Második Legjobb attrakciója címet, milliárdos projekteket maga mögött hagyva. A távlati célokban nagy szerepet tulajdonít vállalkozónk az aktív turizmusnak. Sarud egy sportközpont szeretne lenni az evezés és vitorlázás által, valamint Kelet-Magyarország egyetlen lovas terápiás

központja is meg fog épülni. További kérdéseim a kihasználatlan erőforrásokra, a környezetvédelemre, a marketing stratégiára és a hátráltató elemekre irányult. Még most sincs teljesen kihasználva a Tisza-tó potenciálja, mert a fenntartható vízi sportok kevés szerephez jutottak eddig a tónál. A környezetvédelem fontosságát hangsúlyozta a turizmussal összeegyeztetve. Legjobb példa erre a sulyom, mint növény. Az élővilágra veszélyes, de sokféleképpen hasznosítható. 2019 óta nem használnak PET terméket. A természet előnyeit úgy kell kihasználni, hogy ne károsodjon. Marketingjének legfőbb célja a Tisza-tó és Sarud beépítése a köztudatba. Valamint Sarud legyen a Tisza-tó környezettudatos rekreációs központja. Sajnos nagymértékű ellenállásba ütközik, mint vállalkozó. A Tisza-tavi önkormányzatok összefogásának hiánya mellett a be nem nyújtott pályázatok ténye „az a pályázat biztosan nem nyer, amelyik nem lett benyújtva”. Végezetül feltettem az engem leginkább foglalkoztató kérdést. Miért válasszák az emberek Sarudot. „Sarud a Tisza-tó gyöngyszeme, azoknak a faluja, akik nem csak strandolni akarnak, hanem élményeket keresnek.”

3.4.2 Revizáló interjú Kücsön Gyulával (2024)

2024-ben ismét felkerestem Kücsön Gyulát egy interjú elkészítésével kapcsolatban, amit örömmel fogadott. Az interjúval az egyik célom a 2020-as és a 2023-as álláspontok ütköztetése, vizsgálata. Úgy gondolom értékes következtetéseket vonhatunk le a fejlődés léptékével kapcsolatosan, ha ezt a 3 éves ciklust vizsgáljuk. Ennek összefoglalását olvashatja ebben a fejezetben. Először is most is kihangsúlyozta a terület iránti szeretetét és hogy az ő vállalkozásait nem feltétlenül csak egy teljesen profitorientált gazdasági szervezatként kell tekinteni és vizsgálni. Ő egy misszióval érkezett ide, ami egy eldugott „radar alatti” település megjelenítése Magyarország turisztikai térképén. Ezt a vállalatát maradéktalanul teljesítette mi sem igazolja ezt jobban attól, hogy a település a 9. leglátogatottabb vízparti település volt 2023-ban. Ez egy nagy elismerés ahhoz képest, hogy honnan indult projektjeivel anno 2014-ben. Fontos megemlíteni, hogy a beruházásai egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben részesültek állami támogatásban. Ennek ellenére nagy babérokra tört országos szinten legyen itt szó az Aquaglide Vízijátészótérrel, ami 2018-ban lett az ország második legjobb attrakciója milliárdos projekteket maga mögött hagyva, vagy említhetnénk a Sulyom Tájéttérmet, amivel egy gasztronómiai forradalmat idézett elő a Tisza-tavat és egy olyan minőséget hozott ebbe a kis faluba, aminek köszönhetően országosan jegyzik Sarudot gasztronómiai állomásként. A legnagyobb kihívásokként még mindig az összefogás hiányát említette, ami minden

interjúalanyomnál és a saját tapasztalatom szerint is visszatérő pont. Nagy az ellentét a vállalkozók és a helyi önkormányzati vezetések között, megjelenik az ellentét a helyi vállalkozók között is, valamint ami még elszomorítóbb az, hogy folyamatos széthúzás van egyes turistacsoportok között. Mindenki a magáénak érzi a Tisza-tavat és ezért nehéz az alkalmazkodás. „Addig amíg a biciklis letúrja az autóst és az autós eltapossa a kerékpárost, amíg a nagy motoros hajós azt nézi, hogyan húzhatná össze a horgász szerelékét, vagy hogyan boríthatja a kenust a vízbe nem lesz összefogás.” -mondta. A Tisza-tónak az emberi léptékről és a szolgáltatók felelősségvállalásáról kell szólnia akkor érhetjük el igazán a fenntartható fejlődést. A szolgáltatói oldalon még mindig a Tisza-tó, mint márka, egységes arculat és desztináció centrikus gondolkodás hiányzik. Fontosnak tartaná interjúalanyom egy Eger-Tisza-tó közös desztinációs projektet, hiszen valamiért kiesik a tó az egri desztinációs gondolkodás alól. Távlati tervekként Gyula mindenképpen egy gasztrókör kialakítását szeretné megvalósítani, ahol a térség különleges éttermei mutatnák meg kínálatukat a Balatonhoz hasonlóan. Szeretne egy Tisza-tó fesztivált létrehozni, ami nem egy településre fókuszálna, hanem desztináció szinten megjelenne minden településen programokkal. Nem a világsztárok idecsábításában látja a megoldást inkább a helyi értékek, termékek megjelenítésében. Fontosnak találja a zöld tömegközlekedési háló kiépítését, ami nemcsak segítene a települések könnyebb elérésében, de hatalmas lépés lenne az öködesztinációvá válás felé.

3.4.3 Interjú Fejes Lőrincsel a KÖTIVIZIG Kiskörei Szakasz mérnökségének Vezetőjével

Az interjú lehetőséget adott arra, hogy ne csak a térség gazdálkodói szektorának véleményét ismerjem meg. Lőrinc kulcsfontosságú szereplője a Tisza-tónak, hiszen csapatával együttesen felelnek a Tisza-tó ökológiai állapotának fenntartásáért a vízszintszabályozáson keresztül. Ahogy az interjúban is kiemelte munkaterülete rendkívül szerteágazó és egyszerre több szintéren kell megfelelnie. 1100 km² -re kiterjed a munkaterülete, ahol is szorosan együttműködnek a térség gazdálkodóival, önkormányzatokkal, valamint civil szervezetekkel. Először is interjúalanyom elhelyezte a tavat a történelemben.

Kiemelte, hogy 50. évfordulóját ünnepelte 2023-ban a Kiskörei Vízlépcső és vele együtt a Tisza-tó is, leánykori nevén Kiskörei Víztorozó. Kitért a tó megalakulásának eredeti célkitűzéseire, ahol a turizmus, mint fejlesztési terület aligha jelent meg. A mezőgazdasági, vízellátási, ivóvízellátási, valamint a zöld energiatermelés szerepelt az elsődleges célkitűzések között. A Tisza-tó nem csak hogy sikeresen teljesítette ezeket a célkitűzéseket, de nemzetközi

hírnevet szerzett. Ezt igazolja a nemzetközi vízügyi szakemberek folyamatos érdeklődése a terület iránt.

A prioritások megváltoztak az idő előrehaladtával. A 90-es évektől elindultak a nagyvolumenű turisztikai fejlesztési projektek majd később a 2010-es évektől a fenntartható turisztikai fejlesztések. Ezek a beruházások gazdagították a területet és számos egyéni zászlóshajó attrakció jelent meg, mint például a Tisza-tavi Ökocentrum Poroszlón. Ezt követően a legnagyobb kihívásokról kérdeztem. Itt több oldalról közelítette meg a választ. Először is a tó problémáiról, mint turisztikai desztináció beszélt, majd ezt követően beszélt saját szakmai kihívásairól.

A turizmusban jelen pillanatban a megnövekedett kereslet igényeinek kielégítését látja kihívásként. Itt egy nagyon aktuális problémát említett mellyel én is találkoztam. A kikötőhelyzet a Tisza-tó környékén jelen pillanatban megoldásra vár, hiszen a megnövekedett keresletet nehezen tudja ellátni. Sokan az új kikötők építésével próbálkoznak, viszont ez nem feltétlenül a járható utat jelenti, hiszen további zöld terület elvétele a természettől a biodiverzitást veszélyezteti. Megoldásként a már meglévő kikötők bővítését tartja fenntarthatónak, viszont itt szabályozásra lenne szükség mivel a rendelkezésre álló bővítési lehetőséget a helyi kikötőtulajdonosok egyéb, nem a tájhoz illeszkedő épületek építésére használják. Ez nem csak a látképet roncsolja, de nem oldja meg az alapvető problémát. Saját szakmai munkaterületének kihívásai között az alkalmazkodást hangsúlyozta a természet okozta váratlan szituációkra, válsághelyzetekre, illetve ebben az időszakban is kielégíteni minden igényt.

A Tisza-tó turisztikai desztinációvá válása mellett nem veszítette el eredeti szerepvállalásait sem. Szolnok és további 6 település ivóvízellátását, valamint a Jászsági és a Nagykunsági öntözőcsatornán öntözővizet szállít az Alföldre és ellátja a helyi halas tavakat is. Ezek a kötelességek válsághelyzet esetén sem maradhatnak el. Így például a 2022-es aszályos időszak idején mindenki megkapta a kellő vízmennyiséget, viszont ennek következtében a tó vízszintje több mint 90 centimétert csökkent a párolgási veszteséggel együtt, hiszen kevesebb víz érkezett be, mint amennyit ki kellett szolgáltatni. Így a tó vízkészletéből pótolták a felmerülő hiányt.

Következő kérdésemben a tó fejlődését előre vivő hatásokról kérdeztem interjúalanyom. A tavat az összefogás tudná előre vinni. A Tisza-tó Kódex területi törvénybe iktatása tudna egy pozitív változást hozni a fenntartható fejlődés irányába. A Tisza-tó Kódex a helyi döntéshozók, gazdálkodók, önkormányzatok és civil szervezetek közös dokumentuma, ami egy szabályrendszert alkot a tó fenntartható fejlődése érdekében. A következő

kérdésemben a tó 4 évszakosságának lehetőségéről kérdeztem alanyom. Itt azt a választ kaptam, hogy a tó bizonyos szegmensek életében 4 évszakos. Itt gondolhatunk a horgászokra vagy szezonon kívül is egyre inkább megjelenő kerékpárosokra. Nyilván a vízszabályozás miatt a tó területeinek egy része megközelíthetatlenné válik télen, így a csónaktúrázók kevésbé tudják élvezni ezt az időszakot. Következő kérdésemben az erőmű jelenlegi helyzetére kérdeztem rá.

A Vízlépcső és az erőmű folyamatos fejlődés és felújítás alatt áll szóval jövőbeni fennállása és működése megkérdőjelezhetetlen. A vízlépcső tavaly ünnepelte 50. évfordulóját és biztosan a következő 50 évben is termelni fogja a zöld energiát. Legnagyobb turisztikai beruházásoknak a Póroszlói Ökocentrumot és a Kerékpárutatót tekinti. Véleménye szerint a tó turizmusára ezek voltak a legnagyobb hatással. Véleménye szerint nem a túlturizmustól kell igazán tartani, hiszen még ettől több embert is elbír a Tisza-tó. A tó turizmusára a legnagyobb veszélyt a turisták adják.

Mindenki magáénak érzi a tavat és nincs tekintettel a másik pihenni vágyóra. Következő kérdésemben kitért Interjúalanyom véleményét abban a témában, hogy merre érdemes a tó turizmusát fejleszteni. Egyértelműen azt a választ kaptam, hogy a terület véleménye szerint jó irányba halad, tehát az öko-, horgász- és az aktív turizmust tartja legjobb irányúnak, viszont a horgászturizmusban rejlő potenciált is kiemelte.

Utolsó kérdésemként azt kérdeztem, miért jöjjön valaki a Tisza-tóra? Azért, hogy Isten tenyerén ébredj.

3.4.4 Az interjúk összegzése

22. Ábra A Kücsön Gyulával és Fejes Lőrincsel folytatott interjúk összegzése, álláspontok ütköztetése.

Kérdések	Kücsön Gyula	Fejes Lőrinc
Legnagyobb eredmények (térsegi/saját)	Magyarország 2. Legnépszerűbb attrakciója A település fejlődése, Tisza-tó menti gasztronómia reformálása	Kerékpárút teljes elkészítése és Ökocentrum A Tisza-tó látogatottságának növekedése
Legnagyobb kihívások	Összefogás hiánya, érdeklentétek a vállalkozók és önkormányzatok között Ellentét a turistacsoportok között	Megnövekedett turisták kereslete (pl. kikötőhelyzet) Érdeklentétek a turisták között
Térsegi hibák	Egységes Tisza-tó termék hiánya Arculat, desztináció szintű összefogás hiánya	Összefogás hiánya, egyéni érdekek előtérbe helyezése
Távlati tervek, víziók	Tisza-tó gasztronómia fesztivál, helyi termelőkkel, éttermekkel, minőségi termékekkel	Erőmű folyamatos fejlesztése, modernizálása
Fejlesztési lehetőségek	Eger és a Tisza-tó összekapcsolása, egymásra épülő programok	Összefogás, Tisza-tó Kódex törvénybe iktatása
Terület egyedi kínálata	A Tisza-tó, mint első számú attrakció megőrzése, biodiverzitás hangsúlyozása	Tisza-tó még nem veszélyeztetett a tömegturizmus által, a helyi értékeket és a biodiverzitást kell megmutatni
Turisztikai típusok, mint jövőkép	Horgászturizmus, bár alacsony költségű hajlandóság, valamint az ökoturizmus és az aktív turizmus	Aktív turizmus, ökoturizmus, horgászturizmus
Fenntarthatósági törekvések	PET-mentesség bevezetése először Késpénzfizetés megszüntetése Sulyom kaszálása a tó élővilágának védelme érdekében	Biodiverzitás fenntartása, vízszintszabályozás
4 évszakosság	Először a szezon hosszabbítása, gyógyturizmus fejlesztése	Jelen van a 4 évszakosság, télen a horgászok és kerékpárosok is látogatják viszont elenyésző számban

Forrás: Saját szerkesztés (Saját kérdőív)

A két interjúban számos átfedést fedezhetünk fel. A két interjúalanyom teljesen más területen dolgoznak, más érdekekkel rendelkeznek, viszont sok kérdésnél hasonló véleményen volt a két érintett. Mindkettőjükönél folyamatosan visszatérő elem a fenntarthatóság, környezetvédelem fontossága, hiszen tisztában vannak vele, hogy a biodiverzitás miatt tart ott a terület, ahol. Mindketten az összefogás hiányát látják a legnagyobb problémának. Nincs összhang a települések, a vállalkozók, a környezetvédelmi szakemberek között, emiatt nem tudott kialakulni egy egységes Tisza-tó termék. Sokkal nagyobb sikerekre törhetne a desztináció, ha egy termékként jelenne meg a Tisza-tó a diverz termékpalettájával a piacon. Mindkét interjú során visszatért a turisták közötti folyamatos érdekellentét kialakulása, amit tudatos szegmentációval lehet csak kiküszöbölni véleményem szerint. Összességében az a következtetés vonható le, hogy a térség fő szereplőinek hasonló a látásmódja. A kommunikáció hiánya okozhatja a különbözőségeket, ami a térség nehézségeit is okozza egyben. Véleményem szerint, ha a térség fő döntéshozói, vállalkozói, érintettjei folyamatosan konzultálnának egymással, valamint együttműködnének térségi szinten, eltűnnének az érdekellentétek és egy sokkal élhetőbb, sikeresebb desztinációt tudhatnánk magunkénak.

3.5 Keresleti felmérés a Tisza-tó, mint „öködesztináció” felé.

Kérdőívem 124 kitöltést ért el, melyek 2024.04.09 és 2024. 04. 16. között érkeztek. A kitöltők közötti nemi megoszlás: 39,5% férfi és 60,5% nő. A kitöltők túlnyomó többségben (58,9%) 19 és 30 év közötti korú a többi életkorcsoport egyenletesen oszlik el maximum 9%-os kitöltőszámmal. A válaszadók 37,9%-ban Heves vármegyéből származnak, a további említésre méltó csoportok Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyéből, illetve Pest vármegyéből származnak. A tendencia is azt mutatja, hogy ezek a vármegyék a legnagyobb küldőterületei a Tisza-tónak.

A válaszadók lakóhelyének megoszlásának vizsgálata során. A kitöltések túlnyomó többsége városokból érkezett, ami fontos volt számomra, hiszen az ökoturizmus alapvetően a városi lakosságot célozza meg.

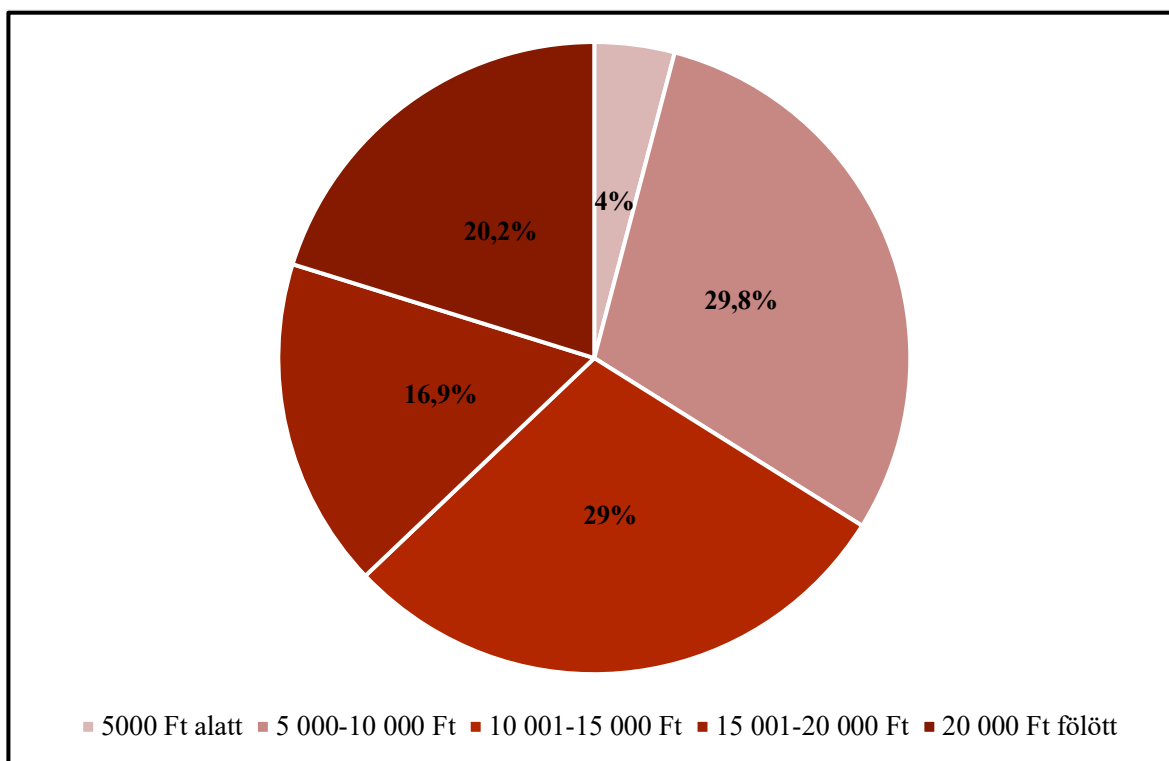
A kitöltők 79,8 %-a látogatta már meg a Tisza-tavat, ami az előző állításomat is indokolja. A kitöltők 86,3%-a tervezi a későbbiekben is a Tisza tóra irányuló utazását, ami a növekvő érdeklődést jelenti a desztináció iránt.

A kérdőívem ezen szakaszán a sokaság utazási szokásairól szerettem volna egy átfogó képet kapni. Itt beigazolódott az a tendencia, amelyet a Központi Statisztikai Hivatal adatgyűjtései is igazolnak, miszerint a kitöltők 48,4%-a 2-3 napot tölt el egy adott desztináción

szabadidős utazásai alatt. A kitöltők 50,8%-a évente egyszer, 32%-a pedig félévente legalább egyszer utazik szabadidős utazás céljából.

A szabadidős utazások során a válaszadók nagy többségének (58,8%) pénzköltési szokásait az 5000-15000 Ft-os napi mennyiség jellemzi, viszont megjelent 20,2%-kal a 20 000 Ft fölötti költskezési hajlandóság, ami azt a feltételezést kelti, hogy kínálati színvonal növekedés esetén kialakuló áremelkedés esetén nem esne vissza a kereslet nagy mennyiségben. Ezt mutatja a 23. ábra.

23. Ábra A válaszadók fizetési szokásai

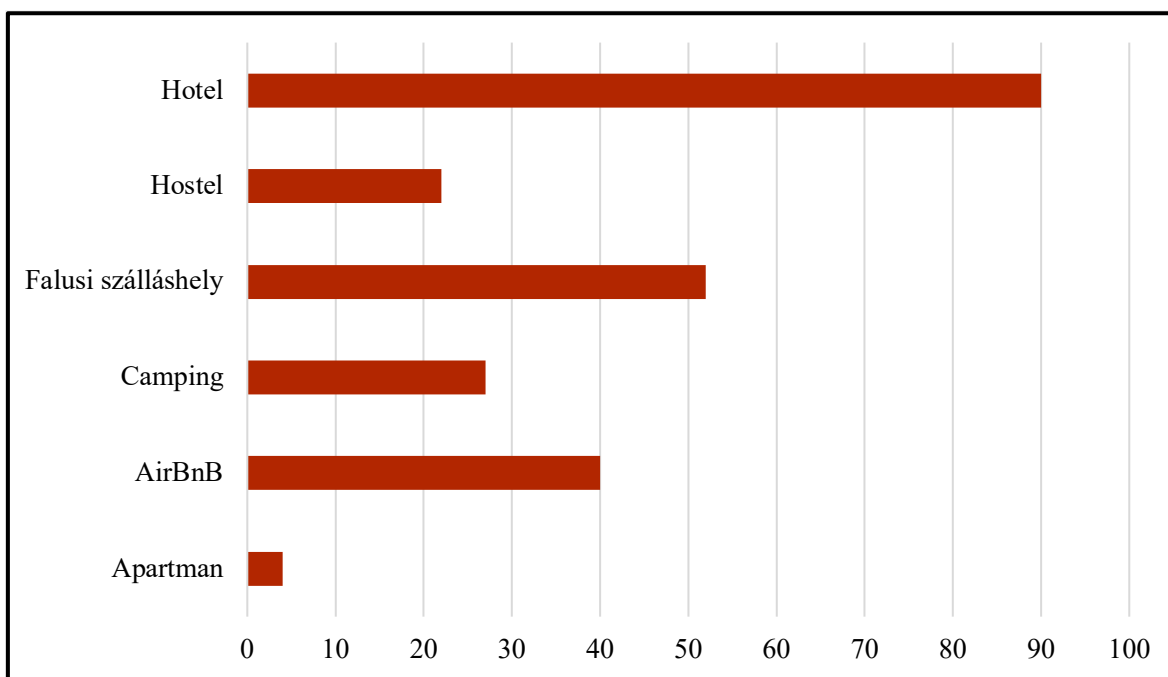

Forrás: Saját szerkesztés (Saját kérdőív)

A kitöltők által preferált szálláshelytípusok népszerűségének megoszlásának vizsgálata során kiderül, hogy a legnagyobb számú kereslet a Hotelek és a Falusi vendéglátóegységek irányába érkezett. Ez egy igen pozitív visszajelzés, hiszen a terület első számú kínálata szálláshelyszolgáltatókból falusi vendégházat üzemeltet, viszont levonható az a következtetés, hogy a Tisza-tónál lenne igény több szálloda üzemeltetésére, hiszen a területen csak egy szálloda üzemel (Tisza Balneum Hotel Konferencia és Wellness Központ). Indokolt lenne a tó másik partszakaszán egy a környezetbe illő szálloda kialakítása a kereslet kielégítésének érdekében. A válaszadók véleményét kikértem arról, hogy milyen forrásokból tájékozódnak utazásaik előtt. Ebben a kérdésben az internetes weblapok, social media felületek, illetve a

család és barátok ajánlása a leginkább releváns a kitöltők számára. Jelen pillanatban néhány kisfilm és az I love Tisza-tó weboldal szolgáltat információt a területről. Az érdeklődési statisztika is mutatja, hogy érdemes lenne ebbe a területbe több munkát fektetni. Ezt szemlélteti a 12-es ábra.

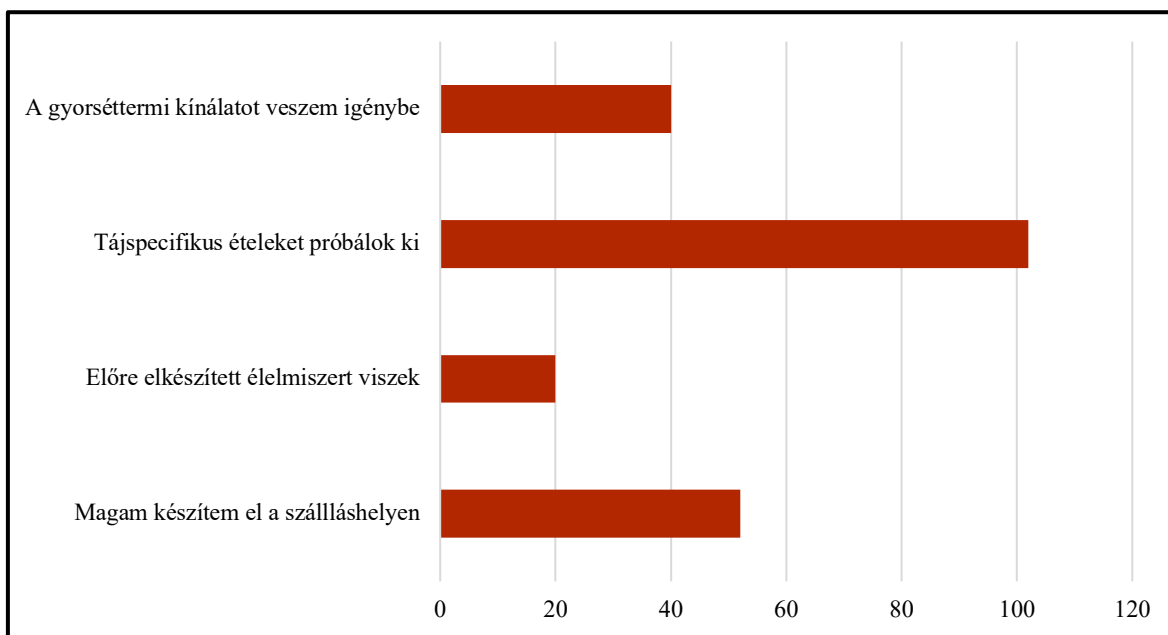
24. Ábra A válaszadók által preferált szálláshelytípusok

Forrás: Saját szerkesztés (Saját kérdőív)

Gasztronómiai kérdés is került fel a kérdőívre. A Tisza-tónál a vendéglátó egységek nagy része a helyi specialitásokra, hagyományos magyar ételekre fókuszál. A kérdőív eredményei azt mutatják, hogy a többi általam vázolt opció közül kimagaslik a tájspecifikus ételkínálat iránti érdeklődés, ezáltal a Tisza-tó jól teljesít gasztronómiai téren.

25. Ábra A kitöltők által preferált étkezési típusok nyaralás alatt

Forrás: Saját szerkesztés (Saját kérdőív)

A kérdőívem ebben a fejezetében az öködesztinációk iránti keresletfelmérés, valamint a kitöltők környezettudatosságának felmérése felé irányult. Kiderült a kérdőív elemzése során, hogy a kitöltők nagy hangsúlyt fektetnek a desztináción eltöltött idő során a lehető legkevesebb hulladéktermelésére, valamint többségben fontosnak érzik a helyi termelők támogatását az adott desztinációban. A kitöltők 54,1%-nak húzóerőt jelent, ha egy desztináció zöld, azaz ökotudatos. A kitöltők 67%-a kifejezetten nagy figyelmet fordít a fenntarthatóságra a hétköznapiakban, ez azt jelenti, hogy a Tisza-tóra érkezők nagy része igen tudatos a fenntarthatóság terén és feltételezhető, hogy utazásai alatt is fontosnak tartja ezeket az eszméket. A fizetési módokra is kitértem kérdéssoromban, hiszen a Tisza-tónál egyre több helyen fordul elő a készpénzmentes szolgáltatás. Ennek eredménye azt mutatja, hogy a sokaság nagy része (59%-a) mindkét fizetési módot igénybe veszi tehát nem okoz számára gondot a készpénzhelyettesítő eszközök használata, továbbá a kitöltők 32,8%-a kifejezetten a készpénzhelyettesítő eszközöket preferálja, tehát a desztinációk életében ez egy jó döntés. A kérdőívből kiderül az is, hogy a kitöltők a kulturális látnivalókat és a természeti környezetet találják vonzóknak. Továbbá elutasítóan álltak a nemzetközi étteremláncokhoz és a bevásárlóközpontokhoz. Ez rendkívül pozitív az általam vizsgált desztináció olvasatában, hiszen a kínálat a pozitív oldal elemeivel bővelkedik. Az alábbi táblázat mutatja, hogy a kitöltők mennyire tudatosak utazásaik során. Minden általam felvázolt faktor teljes mértékben igaz a sokaság utazási preferenciáira. Ez rendkívül pozitív, hiszen ezeket a faktorokat úgy

26. Ábra Szófelhő a magyar kérdőív kitöltői által adott szavakkal

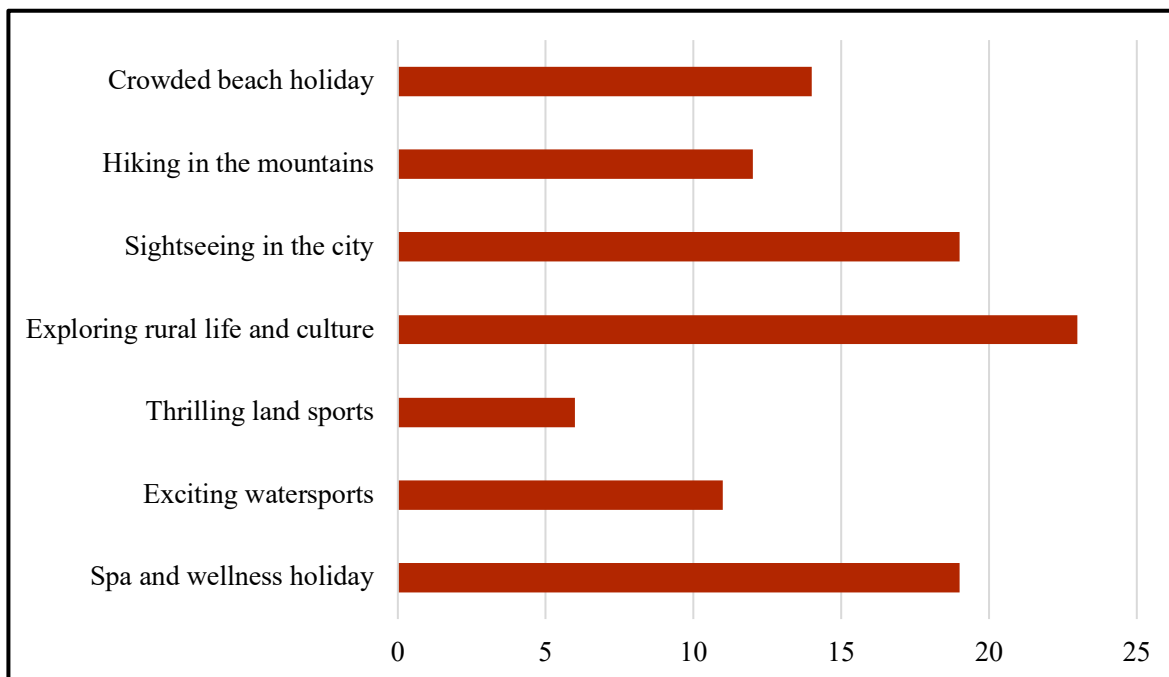

3.6 Idegennyelvű keresleti felmérés a Tisza-tó, mint „öködesztináció” felé.

A kitöltők 59,5%-a látogatta már meg Magyarországot. Aminek én kifejezetten örültem az a 40,5% aki még nem járt hazánkban, hiszen így teljesen érzelemmentesen tudtak válaszolni kérdéseimre. A válaszadók 70,3%-nak tervei közt szerepel a tó meglátogatása, ami kifejezetten

jó arány, hiszen ebben vannak olyanok is, akik még magát Magyarországot sem látták. A kitöltők túlnyomó többsége itt is városi környezetből érkezett, ami megint csak pozitív számomra, hiszen elértem a célközönséget. A kitöltők 62%-a szívesen látogatna el egy természeti desztinációba, ahol a flóra és a fauna felfedezése az első számú vonzerő. Ez a válaszlehetőség érte el a legjobb eredményt.

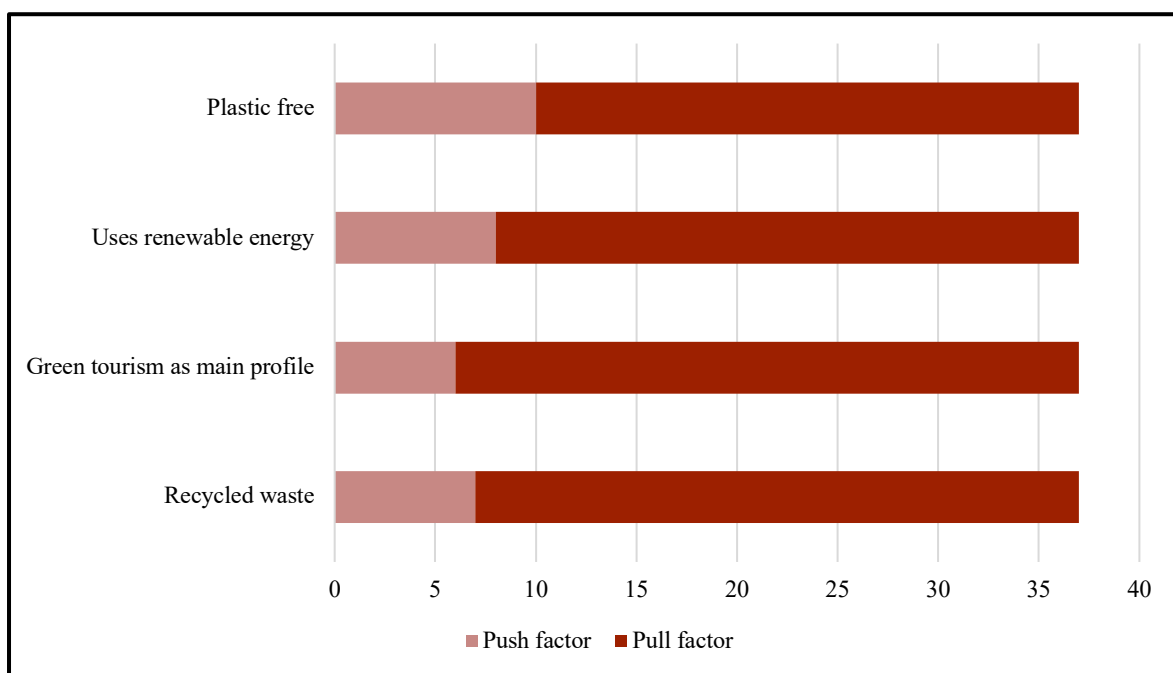
27. Ábra Ideális nyaralástípus a kitöltők számára

Forrás: Saját szerkesztés (Saját kérdőív)

A kitöltők 56,8%-a választotta a szállodát, mint ideális szálláshelytípus, ez nem kedvező a térség számára, hiszen a magyar kérdőív elemzésénél már kifejtettem, hogy a területen egyetlen szállodai szintű szálláshelyszolgáltató üzemel. A kitöltőkre hasonlóan jellemző a fenntarthatóság iránti érdeklődés a hétköznapiakban, mint a magyar nyelvű kérdőívben. Ez betudható annak, hogy mindkét kérdőívet legtöbb kitöltés a 20-30 éves korosztályból érkezett. A készpénzes fizetéshez hasonlóan nem ragaszkodnak a külföldi kitöltők, viszont náluk sokkal nagyobb 59,5%-os a készpénzhelyettesítők kizárólagos használata. A kitöltők számára a legnagyobb vonzerőt a magyar kérdőívhez hasonlóan a természeti környezet és a kulturális attrakciók adják. A fenntarthatósági faktorok vizsgálata során is pozitív visszajelzést hozott a kérdőív. A kitöltők többségének húzóerőt képeznek a desztináció fenntarthatósági politikái. Ezt a 28. ábra igazolja.

28. Ábra A kitöltők viszonyulása a desztinációk fenntarthatósági intézkedéseihez

Forrás: Saját szerkesztés (Saját kérdőív)

4 Összegzés

Azzal a célkitűzéssel indultam neki kutatásaimnak, hogy jobban megismerhessem a Tisza-tó turisztikai potenciálját. Vizsgálataim során átfogó képet kaptam arról, hogy a Tisza-tó turizmusában hogyan jelenik meg a fenntarthatóság, az ökoturizmus és a környezetvédelem. Napjainkban egyre fontosabb szerepkörhöz jut a fenntarthatóság, a dolgozatom alátámasztja, hogy az ökoturizmusnak van létjogosultsága. A Tisza-tónál sokan tesznek a fenntartható fejlődésért, mivel tudják, hogy a tó értékét a biodiverzitása és természeti környezete adja. A területben minden megvan, ami egy jól működő ökodesztinációhoz kell, viszont a kommunikáció és az összefogás még nem érte el a kellő szintet. Ezen dolgoznak nap mint nap a terület gazdálkodói.

- **H1:** A két mélyinterjú alátámasztja a hipotézist, miszerint mind a vállalkozói szférában mind pedig a Vízügyi Igazgatóság részéről nagy hajlandóság mutatkozik és kiemelt célnak tekintik a zöld turizmus felé vezető utat. A tó civil szférája is rendkívül aktív. Folyamatos szemétszedési akciókkal vonják be a lakosságot és az ide látogatókat. A helyi vállalkozók rengeteg törekvést tesznek a zöld működés felé.
- **H2:** A kérdőív eredményei alátámasztják második hipotézist. A kitöltők kimagasló többsége igényli és vonzerőnek tekinti a zöld fejlődési célokat. A társadalom szereplői a hétköznapi életükben is egyre fenntarthatóbbak, ez kihat az utazási szokásaikra. Egyre többen érdeklődnek a terület természetes vonzerője iránt. A kitöltőknek fontosak a helyi értékek és szeretnék őket megismerni.
- **H3:** A mélyinterjúk igazolták az utolsó hipotézist. Sajnos a területből hiányzik az egységes Tisza-tó termék, ezáltal nincs közös marketing stratégia. Hiányos a térség közösségi média jelenléte, egyedül az I love Tisza-tó oldal közöl a tóval kapcsolatos naprakész információkat, viszont egy ekkora desztinációnak nagyobb kommunikáció szükséges. Az egységes termék hiányának oka lehet a térségben gazdálkodók, önkormányzatok, szervezetek közötti kommunikáció nem működik.

A kutatással azt szerettem volna elérni, hogy az ott élő emberek is belássák, hogy a területnek egyetlen fejlődési lehetőségét a turizmus adja. Abban az esetben tud fejlődőképes lenni ez az iparág, ha a természeti értékeket szem előtt tartva olyan turisztikai kínálatot teremt az ide látogatóknak, amely teljeskörűen kielégíti az igényeiket. Ebben a küzdelemben szeretnék én is

részt venni és remélem, hogy ezzel a kutatási anyaggal hozzá tudtam járulni a térség fenntartható fejlődéséhez.

4.1 Fejlesztési javaslat

Úgy vélem, hogy mindenképp a fenntartható attrakciókban kell keresnünk a válaszokat. A turizmus a terület gazdasági teljesítésének szerves részét képezi ezért nem leállítható a természet érintetlenségének fenntartása érdekében. A fenntartható energiaforrásoknak fontos szerepet tulajdonítok. Úgy gondolom a területen nem feltétlenül kell új nagy volumenű beruházásokat kivitelezni, hiszen a terület maga már jelenleg is rendelkezik értékekkel, ilyen például az őstermelők jelenléte. Magas minőségű termékeket állítanak elő legyen szó kisipari eszközökről, ajándéktárgyakról, vagy akár magas minőségű fogyasztási cikkekről. Jó ötletnek tartanék egy időszakos vándorvásárt helyi termelőkkel és kézművesekkel. Ez kevés energiafelhasználással, de annál több gazdasági és kulturális értékkel járna. A települések termálvízhasznosítását is fontosnak tartom, a melegvíz újrahasznosított felhasználásában is látok lehetőséget.

A legfontosabb ugyanakkor egy Tisza-tó desztinációmenedzsment létrehozása, ambíciózus csapattal, aki ténylegesen a terület fejlesztését szeretné. Ezáltal létrejönne egy arculat melyet a vizsgált terület (a tó által közvetlenül érintett) egységesen képviselne. Nyilván itt minden település egyenértékűen nem versenyszerűen jelenne meg, hiszen egy egységes Tisza-tó termék kialakítása az általam megfogalmazott cél.

A termék részét a települések által kínált kínálati elemek (attrakciók) képeznék, melyek egyébként teljesen jól elkülönítik a településeket, ha jobban megnézzük minden település másban tud többet nyújtani. Ezt bizonyítja a sokszínűsége a termék-magterület mátrixnak (9. Ábra). A rövid átlagos vendégéjszakaszám (2,4) meghosszabbítása részét képezi a megoldásnak, ami az egyes települések által kínált attrakciók együttes csomag szerinti hirdetése, illetve az attrakciók egy láncba fűzése lehet.

Összességében a véleményem szerint a kevesebb néha több, láthatjuk külföldi jó gyakorlatokból, hogy ezek a biodiverzitáson alapuló kínálattal rendelkező desztinációk nem attól sikeresek, hogy ráöntenek rengeteg pénzt és hatalmas beruházásokkal halmozzák el a területet, hanem megmaradnak egyszerűségükben. Fontosak az attrakciók, a kínálati elemek, az infra- és a szuprastruktúra, viszont itt nem a mennyiségre, az elhalmozásra kell törekedni, hanem sokkal inkább a magas minőségre.

Irodalomjegyzék

KÖNYV, KÖNYVRÉSZLET

- Gonda Tibor (2022): Alternatív Turizmus, Akadémia kiadó, Budapest
- Lőrincz Katalin – Sulyok Judit (2017): Turizmusmarketing. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Michalkó Gábor (2016): Turizmológia. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Ralf Buckley (2011): Ecotourism: Principles and practices. CABI, Wallingford

FOLYÓIRATCIKK

- Árva László – Várhelyi Tamás (2020): Elmozdulás a minőségi turizmus felé, Polgári Szemle, 16(1-3), pp 94-114
- Benner, M. (2020). The decline of tourist destinations: An evolutionary perspective on overtourism. Sustainability, 12(9), 3653.
- Eslami Fatemeh – Razieh Namdar (2022): Social, environmental and economic impact assessment of COVID-19 on rural tourism. Frontiers in Public Health 10, 883277
- Fekete Mátyás (2016): A Falusi Turizmus fejlődése Magyarországon és az Európai Unióban. A FATOSZ és az EUROGITÉS partnerkapcsolata, Acta Periodica, 11, pp 45-56
- Gonda Tibor – Zoltán Raffay – Patrícia Spiegler (2023): Az ökoturizmus fejlesztési lehetőségei és irányai a dél-dunántúli ökoturisztikai klaszter eredményei tükrében. Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok 1(1)
- Gyurkó Ádám – Bujdosó Zoltán – Hamza Csaba (2023): Magyarország idegenforgalmi helyzetértékelése 2004-2022 között a regionális különbségek tükrében. Acta Carolus Robertus, 13(2) pp 50-66.
- Jing Zhang – Douxun Ba – Soucheng Dong – Bing Xia (2023): Impact of urbanization on eco-efficiency of tourism destinations. Sustainability, 15(14), 10929.
- Káposzta József – Nagy Henrietta – Csehné Papp Ilona (2017): A zöld turizmus fejlesztési kérdései Magyarországon. Studia Mundi–Economica 4(3), pp 45-46
- Kundi Viktória – Ernszt Ildikó (2024): A környezetvédelmi jogi normák és a zöldre festés a turizmusban–A greenwashing jelenség és szabályozási háttere. Scientia et Securitas, 5(1), pp 21-30.

- Mikházi Zsuzsanna. (2014): Mi az ökoturizmus? Az ökoturizmus fogalmának értelmezése tartalomelemzés módszerével, Csemez, A. (szerk.): Időszerű tájrendezési feladatok, pp 153–164.
- Müller Anetta – Könyves Erika – Lázárné Fodor Ibolya (2006) – Minőségi turizmus, avagy minőség a turizmusban, Szolnoki Tudományos Közlemények X
- Raffay Zoltán (2015): Potential linkages between ecotourism and religious tourism. Transilvanian Journal of Tourism and Territorial Development, 75.
- Remenyik Bulcsú (2009): Fenntartható turizmusfejlesztés a Tisza-tónál, GAZDÁLKODÁS: Scientific Journal on Agricultural Economics, 53(5), pp 465 – 469
- Shang Wenwen. – Qiao Guanghui – Chen Nan (2020): Tourist experience of slow tourism from authenticity to place attachment – a mixed-method study based on the case of slow city in China, Asia Pacific Journal of Tourism Research, 25(2). Pp. 170–188
- Ujvári Krisztina (2009): A Tisza-völgy vízi turizmusának fejlesztési lehetőségei. Modern Geográfia, 4(4). Pp. 38-53.
- Varga Zoltán – Csákvári Tímea (2020): Fenntartható turizmus, Acta Carolus Robertus, 10(1), pp 167-180.
- Vasvari Ágnes – David Lóránt – Szabó Szilárd (2011): A területhasználat néhány változása és következményei a Tisza-tónál. GAZDÁLKODÁS: Scientific Journal on Agricultural Economics, 55(4), 395-406.
- Verécsi Gábor (2003): A turisztikai Világszervezet ökoturizmus kutatási programja. Magyar turizmus rt. Turizmus Bulletin, 7(3), pp 19–24
- Vida György (2022): A regionális megvalósult versenyképesség néhány szempontjának területi jellemzői Magyarországon 2010 és 2019 között. Területi Statisztika, 62(5), pp 538-569.
- WTO (1989): The Hague Declaration on Tourism, WTO, Madrid, Spain

Egyéb forrásmunkák

- Csáki Zoltán (2023): A falusi turizmus erősítheti a vidék megtartó erejét. <https://agrotrend.hu/esemenyek/a-falusi-turizmus-erositheti-a-videk-megtarto-erejet/>
Letöltés: 2024 november 2.
- Dobos János (2023): Tisza-tavi Ökocentrum – Poroszló csodás látnivalója 2600 négyzetméteren. <https://static.ca8rtourmagazin.hu/orszagok/magyarorszag/tisza-tavi-okocentrum-poroszlo-csodas-latnivaloja-2600-negyzetmeteren> Letöltés: 2024. október 10.

- Epler Wood Megan (2002): Ecotourism: principles, practices & policies for sustainability. Párizs: UNEP, pp 32 http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/9045/-Ecotourism_%20%20Principles,%20Practices%20and%20Policies%20for%20Sustainability-2002518.pdf?sequence=2
Letöltés: 2024 szeptember 18.
- Gyetzán Csaba (2017): A tó, ami folyik, avagy a folyó, ami áll. https://turistaszalami.blog.hu/2017/08/19/tiszato_utazas_gyetzan_csaba
- Halasi-Kovácsné Benkhard Borbála Rita – Vasvári Mária – Molnárné Bodnár Réka Kata (2014): A horgászturizmus gazdasági hatása a Tisza-tó térségében, Debreceni Egyetem, https://geo.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/tanulmany_horgaszturizmus-gazdasagi-hatasa_0.pdf Letöltés: 2024. október 16.
- Halász Gabi (2023): Tisza-tavi Vízi Sétány <https://csodalatosmagyarorszag.hu/hirek/tisza/tisza-tavi-vizi-setany-1500-meter-hosszu-pallout-a-viz-folott/>
Letöltés: 2024 szeptember 6.
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság: Mi a tiszavirág? <https://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/turizmus/tiszaviragzas/oldal/mi-a-tiszavirag> Letöltés: 2024 október 11.
- Kovács Janka (2023): Ismered az idén 50 éves Tisza-tó történetét? <https://ilovetiszato.hu/2023/02/24/ismered-az-iden-50-eves-tisza-to-tortenetet/> Letöltés: 2024. november 10
- Lázár Tünde (2015): A Tisza-tó története https://gyereatiszatora.blog.hu/2015/01/20/a_tisza-to_tortenete Letöltés: 2024. szeptember 8.
- Magyar Turisztikai Ügynökség (2021): Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 – Turizmus 2.0 https://mtu.gov.hu/dokumentumok/NTS2030_Turizmus2.0-Strategia.pdf
Letöltés: 2024. szeptember 15.
- Noah Chartney, (2019). Bled is a jewel of sustainable tourism. <https://www.bled.si/en/inspiration/stories/20190920131927/bled-is-a-jewel-of-sustainable-tourism/> Letöltés: 2024. szeptember 25.
- Pálvölgyi Krisztina (2021): 21 éve pusztított a cianid szennyezés a Tiszán. <https://www.turistamagazin.hu/hir/20-eve-pusztitott-a-cianidszennyezés-a-tiszan>
Letöltés: 2024 október 10.
- Szabó Eszter (2024): Tisza-tavi Ökocentrum (Poroszló). <https://www.termeszettjaro.hu/hu/poi/kiallitasi-koezpont/tisza-tavi-oekocentrum-poroszló-/29458357/> Letöltés 2024. október 12.

- Tenczer Gábor (2021): Tisza-tavi híd lett az év kerékpárútja
<https://telex.hu/belfold/2021/05/11/a-tisza-tavi-hid-lett-az-ev-kerekparutja> Letöltés:
2024. október 20.
- Tomos Evans, (2023) Lake District visitor numbers drop to 18 million in 2022.
<https://www.bbc.com/news/uk-england-cumbria-67557310> Letöltés: 2024. szeptember
25.
- Vass László (2007): Tiszavirág-sétaút nyílt a Tisza-tónál.
<https://www.origo.hu/utazas/2007/08/tiszaviragsetaut-nyilt-a-tiszattonal> Letöltés: 2024.
szeptember 25.

Ábrajegyzék

1. Ábra A Tisza-tó településeinek turisztikai térképe	5
2. Ábra Lakónépesség számának változása a vizsgált területen (2010-2023) (fő)	18
3. Ábra Munkanélküliségi ráta a vizsgált területen (2012-2023)	19
4. Ábra Kerékpáros mérőpontok adatai Magyarország vízparti desztinációin (2021)	20
5 Ábra Vendégek számának alakulása kereskedelmi szálláshelyeken a vizsgált területen (fő) (2010-2023)	21
6. Ábra Vendégéjszakák számának alakulása a vizsgált területen (éjszaka) (2010-2023) 22	
7. Ábra A Tisza-tó településeinek kereskedelmi szálláshelyei vendégéjszaka számának alakulása 2017-ben (nap)	23
8. Ábra Átlagos tartózkodási idő a vizsgált területen (nap) (2010-2023)	24
9. Ábra A Tisza-tó településeinek Termék/Magterület mátrixa 2021-es statisztikákkal..	25
10. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület átlagos tartózkodási idejének alakulása. (2021-2023) (éj)	27
11. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület vendégéjszaka számának alakulása (2021-2023) (éj)	28
12. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület külföldi vendégéjszaka számának fejlődése (2021-2023) (éj).....	29
13. Ábra Magyarország kiemelt turisztikai térségei és a vizsgált terület belföldi vendégéjszaka számának fejlődése (2021-2023) (éj).....	30
14. Ábra Sarud község lakónépességének alakulása (2010-2023).....	31
15. Ábra Sarud község vendégszám adatainak alakulása (2000-2023) (fő)	32
16. Ábra Munkanélküliségi ráta alakulása Sarud községen (2010-2023)	33
17. Ábra Sarud község kereskedelmi szálláshelyeire érkező vendégek számának eloszlása (2000-2023) (fő)	34
18. Ábra Sarud község által elnyert Széchenyi 2020-as pályázatok	35
19. Ábra Sarud község által elnyert Széchenyi Terv Plusz pályázatok	35
20. Ábra Sarud község EU 2007-2013 keretein belül elnyert pályázatok	36
21. Ábra Sarud község, Heves vármegye, Hajdú-Bihar vármegye ingatlan árainak alakulása és annak viszonyulása (2004-2024) (Ft).....	37
22. Ábra A Kücsön Gyulával és Fejes Lőrincsel folytatott interjúk összegzése, álláspontok ütköztetése.....	43
23. Ábra A válaszadók fizetési szokásai	45
24. Ábra A válaszadók által preferált szálláshelytípusok.....	46

25. Ábra A kitöltők által preferált étkezési típusok nyaralás alatt.....	47
26. Ábra Szófelhő a magyar kérdőív kitöltői által adott szavakkal.....	48
27. Ábra Ideális nyaralástípus a kitöltők számára.....	49
28. Ábra A kitöltők viszonyulása a desztinációk fenntarthatósági intézkedéseihez.....	50

Mellékletek

A belföldi keresleti felmérés: <https://forms.gle/qFRqw7BPjSbXDzZt7>

Keresleti felmérés a Tisza-tó, mint "öködesztináció" felé.

Kedves Kíttöltő!

Póka Patrik vagyok, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem végzős, turizmus-vendéglátás szakos hallgatója. Témám a Tisza-tó kistérségének öko- és fenntartható turizmusának fejlődésének vizsgálata. Ezzel az anoním kérdőívvel szeretném felmérni a magyar turisták igényét egy esetleges zöld desztináció felé. A kérdőív kitöltése nem vesz igénybe 5 percnél többet, viszont minden kitöltés nagyban hozzájárul a szakdolgozati kutatásaim sikerességéhez.

Előre is köszönöm, hogy kitöltésével hozzájárul a szakdolgozatom sikerességéhez!

Minden Jót kívánok! Viszlát a Tiszán!

* Kötelező kérdés

Személyes adatok

Ebben a szakaszban a válaszadóval kapcsolatos személyes információkra kérdez rá a kérdőív. A válaszadó személye nem lesz beazonosítható ezek megválaszolásával, viszont ezen általános kérdések megválaszolása szükséges a kiértékelhetőség miatt.

1. *A válaszadó neve.**

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Nő

☐ Férfi

2. *A válaszadó életkora.**

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ 18 év alatti

☐ 19-30

☐ 31-40

☐ 41-50

☐ 51-60

☐ 60 év fölötti

3. *A válaszadó lakhelye.**

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Falu

☐ Község

☐ Város

☐ Megyei jogú város

☐ Főváros

4. *A válaszadó lakhelye melyik megyében található.**

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Pest vármegye

☐ Nógrád vármegye

☐ Heves vármegye

☐ Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye

☐ Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye

☐ Jász-Nagykun-Szolnok vármegye

☐ Hajdú-Bihar vármegye

☐ Békés vármegye

☐ Csongrád-Csanád vármegye

☐ Bács-Kiskun vármegye

☐ Komárom-Esztergom vármegye

☐ Fejér vármegye

☐ Tolna vármegye

☐ Baranya vármegye

☐ Győr-Ménfőcsanak-Sopron vármegye

☐ Veszprém vármegye

☐ Somogy vármegye

☐ Vas vármegye

☐ Zala vármegye

5. *A választadó átlag keresete. **

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ 100.000 Ft alatt
☐ 101.000 Ft - 200.000 Ft
☐ 201.000 Ft - 300.000 Ft
☐ 301.000 Ft - 400.000 Ft
☐ 401.000 Ft - 500.000 Ft
☐ 501.000 Ft - 600.000 Ft
☐ 600.000 Ft fölött

A Tisza-tó, mint desztináció felé irányuló kérdések

Ebben a szakaszban a Tisza-tóval kapcsolatos kérdésekre kérdez rá a kérdőív.

6. *Látogatta-e már meg a Tisza-tavat? **

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem
☐ Igen, rendszeresen

7. *Tervezi-e meglátogatni a Tisza-tavat? **

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem

8. *Milyen attrakciókat látna szívesen a Tisza-tónál? **

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Múzeumok, tójházak
☐ Szórakozóhelyek
☐ Tanösvények
☐ Tematikus parkok
☐ Gyógy- és wellness komplexumok
☐ Helyi termelői vásár
☐ Egyéb: _____

9. *A felsoroltak közül melyik szabadidős tevékenység vonzó az ön számára és mennyire? **

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

	Egyáltalán nem vonz	Közömbös számomra	Kevésbé vonzó számomra	Nagyon vonzó számomra
Horgászat	☐	☐	☐	☐
Kerékpározás	☐	☐	☐	☐
Csónaktúrázás	☐	☐	☐	☐
Vízisízés, Wakeboardozás	☐	☐	☐	☐
Supozás	☐	☐	☐	☐
Szabadvízi strandozás	☐	☐	☐	☐
Túrázás, természeti sétálás	☐	☐	☐	☐
Vitorlázás	☐	☐	☐	☐
Kayakozás, kenuzás	☐	☐	☐	☐

Ebben a fejezetben a válaszadó utazási szokásait méri fel a kérdőív. Ez alapján egy átfogó képet kapunk a fő felé irányuló kereslet igényeiről.

10. **Átlagosan hány napra utazik szabadidős utazás céljából belföldön? ***

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ 1 napra utazom
☐ 2-3 napot töltök az adott helyen
☐ 4-5 napot töltök az adott helyen
☐ Legalább 1 hétre utazom
☐ Több mint 1 hetet töltök az adott desztináción

11. **Szabadidős utazásai során mennyi pénzt hajlandó költeni naponta? ***

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ 5000 Ft alatt
☐ 5001 - 10000 Ft
☐ 10001 - 15000 Ft
☐ 15001 - 20000 Ft
☐ 20000 Ft fölött

12. **Átlagosan mennyi időt szán szabadidős utazásra belföldön? ***

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ Nem jellemző, hogy belföldön nyaralok
☐ Évente legolább egyszer
☐ Félévente legolább egyszer
☐ Havonta legolább egyszer
☐ Havonta többször

13. **Milyen az ideális nyaralás az ön számára? ***

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Tengerparti nyaralás.
☐ Túrázás a hegyekben.
☐ Városnézés.
☐ A flóra és fauna felfedezése.
☐ Víz- és szárazföldi sportok űzése
☐ Spa és wellness
☐ Egyéb: _____

14. **Milyen módon tájékozódik az utazásai előtt? ***

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Bloggerek/vloggerek
☐ Internetes weblapok
☐ Social Media felületek (Youtube, Facebook, Tiktak, stb.)
☐ Hírességek
☐ Televízió
☐ Család/barátok előzetes tapasztalatai
☐ Utazási irodák ajánlatai
☐ Egyéb: _____

15. **Preferált szálláshelytípus?**

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Hotel
☐ Hostel
☐ Falusi vendéglátóegység
☐ Camping
☐ Air BnB
☐ Egyéb: _____

16. **Az utazásai alatt milyen étkezési opciót választana? ***

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Gyorséttermi kínálat
☐ Tájspecifikus ételek kipróbálása
☐ Előre elkészített élelmiszert viszek
☐ Magam készítem el a szálláshelyen
☐ Egyéb: _____

Az ökoesztinációk felirányuló kérdései

Ebben a szakaszban konkrétan az "ökoesztináció" mint desztináció fajta igényfelmérése fog zajlani.

17. Mennyire veszi figyelembe utazásai során az alábbi tényezőket? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

	Közömbös számomra	Rendkívül fontosnak tartom
Karbon lábnyom	☐	☐
Hulladéktermelés	☐	☐
Zöld közlekedés	☐	☐
Helyi termelők támogatása	☐	☐

18. Hízó-e ön azama ha egy desztináció "zöld" (ételtudatos)? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem
☐ Közömbös számomra

19. Mennyire figyel oda a fenntarthatóságra a hétköznapi életében? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- 1 2 3 4
 Egy ☐ ☐ ☐ ☐ Nagyon tudatos vagyok.

20. Milyen praktikákat végez a fenntarthatóság elérése érdekében? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Komposztálás.
☐ Szelektív hulladékgyűjtés.
☐ Tömegközlekedés használata.
☐ Műanyag hulladék újrahasznosítása.
☐ Műanyag termékek használatának hanyagolása.
☐ Elektromos áram termelés fenntartható forrásokból.
☐ Egyéb: _____

21. Milyen fizetési módokat preferál utazásai során? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Csak készpénzzel fizetek.
☐ A készpénz helyettesítő eszközöket preferálom (Telefon, bankkártya, szépkártya, stb.)
☐ Mindkét fizetési módot igénybe veszem.

22. Mennyire fontosak az alábbi jellemzők a desztináció kiválasztása során? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

	Egyáltalán nem fontos.	Ha ott vagyok kipróbálom, de vonzerőt nem képez.	Rendkívül fontos számomra.
Vízisportok	☐	☐	☐
Luxus boltok, bevásárlóközpont	☐	☐	☐
Piac/vásár helyi termelők termékeivel	☐	☐	☐
Kulturális látnivalók	☐	☐	☐
Természetközelség, érintetlen állat és növényvilág	☐	☐	☐
Kerékpározás	☐	☐	☐
Éttermek amik helyi termelők termékeit felhasználva táji jellegű ételeket kínálnak	☐	☐	☐
Nemzetközi étterem láncok	☐	☐	☐

23. Az alábbi faktorok mennyire befolyásolják utazásait? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

	Push factor (Negatívan érint)	Pull factor (Pozitívan érint)
Műanyag mentesség	☐	☐
Fenntartható/Zöld energiatermelés	☐	☐
A zöld turizmus a desztináció fő profilja	☐	☐
Falusi turizmus jelen van a területen	☐	☐
Fenntartható hulladékkezelődés	☐	☐

Külföldi keresleti kérdőív: <https://forms.gle/SCiaDq3yxwx4czz49>

Purchasing power and demand towards Lake Tisza and its eco friendly, sustainable supply

Greetings stranger!

Let me kindly welcome you at my survey, that focuses on the foreign demand towards Lake Tisza's touristic supply. Firstly let me introduce you to the region what my study and this survey focuses on.

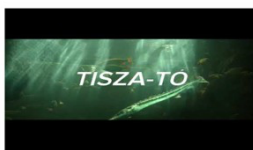
Lake Tisza is Hungary's second largest lake. It's the perfect example that shows what happens when the humans and nature works together to create something unbelievable. The lake first started operating as the reservoir for the Kisköre Dam. As time passed nature slowly made this reservoir into a highly biodiverse area. People started to recognise the touristic potential in the area and the rural tourism was booming from the beginnings.

As i am connected to the area deeply i asked myself the same question from time to time. What's the end of its potential. Where can we draw the line in the demand and supply or is there any end to it. And the most important thing is can we form the areas touristic supply to suit the needs of the foreign tourists while still being sustainable, eco friendly and keeping its biodiversity as this is the biggest pull factor of the destination.

I hope this little monologue moved you towards the completion to my little survey (it takes less then 10 minutes to complete)
Every single completion helps me with my studies so massive thanks to everyone that bothers completing the survey.

* Kötelező kérdés

Just to give you a better picture on the destination i attached a shortfilm (50 seconds) here. Enjoy! :)

<http://youtube.com/watch?v=AKMhYpOmMI>

1. Have you ever visited Hungary? *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

- ☐ Yes, I have visited Hungary
☐ No, I haven't visited Hungary just yet

2. Is it in plans for you to visit Hungary in the near future? *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

- ☐ Yes
☐ No

3. Have you ever heard of Lake Tisza? *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

- ☐ Yes
☐ No

4. Have Lake Tisza get your attention and would you plan a trip there? *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

- ☐ Yes
☐ No

Personal details

Throughout this section I would like you to answer some basic questions about yourself. Its necessary because with these informations I can get a better understanding about the foreign audience to focus the marketing for.

5. Home country (No Hungary) *

6. Settlement type *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Metropolis or its agglomeration
☐ City
☐ Town
☐ Village
☐ Countryside

7. Gender *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Male
☐ Female
☐ Egyéb:

8. Age *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 66-85
☐ 46-65
☐ 26-45
☐ 16-25
☐ -15

9. Average wages *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Not working yet
☐ 250€ - 500€
☐ 501€ - 750€
☐ 751€ - 1000€
☐ 1000€ - 1500€
☐ 1501€ - 2000€
☐ 2001€ +

Holiday habits

Throughout this section i will ask you to answer some questions about your holiday interests and preferences.

10. How many times you go on a holiday abroad? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Once a year
☐ Twice a year
☐ 3 times a year
☐ More than 4 times a year
☐ I prefer destinations in my home country

11. Preferred holiday type *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Passive
☐ Active
☐ Mixed

12. Ideal destination *

Válassza ki az összezet, amely érvényes.

- ☐ Crowded beach holiday
☐ Hiking in the mountains
☐ Sightseeing in the city
☐ Exploring the rural life and culture
☐ Thrilling land sports
☐ Exciting water sports
☐ Spa and wellness holiday
☐ Egyéb: _____

13. Favoured transportation vehicle throughout European travels *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

	1.	2.	3.	4.	5.
Car	☐	☐	☐	☐	☐
Ship	☐	☐	☐	☐	☐
Plane	☐	☐	☐	☐	☐
Bus	☐	☐	☐	☐	☐
Train	☐	☐	☐	☐	☐

14. Preferred accomodation type *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Hotel
☐ Hostel
☐ Camping
☐ Apartment
☐ Rural apartment
☐ Egyéb: _____

15. While on a vacation what catering option you prefer? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Included catering dining at the accomodation
☐ Dining at the local fast food restaurant
☐ Exploring the local and national foods and drinks
☐ Egyéb: _____

Holiday demands according to the destination

throughout this section I would like to examine the foreign demand directly for the attractions and touristic supply of the region. This is the main part of the survey so please fill the answers in with your honest thoughts.

16. Throughout your travels how much do you care about waste management and ecological footprint? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

1 2 3 4
Don ☐ ☐ ☐ ☐ I am fully aware

17. Is it a pull factor for you if a destination is eco friendly? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Yes
☐ No
☐ Maybe

18. What sources of media do you get ideas for holiday destinations? *

Válassza ki az összezet, amely érvényes.

- ☐ Bloggers/vloggers
☐ Celebrities
☐ Television
☐ Internet
☐ Agency deals
☐ Friends or family
☐ Egyéb: _____

19. Rate the advertment types *

Soranként csak egy ovállist jelöljön be.

	Annoys me	Doesn't bother me	I watch them through	Catches my interest
Flyouts, phisycal handouts, brochures	☐	☐	☐	☐
Adverts in the television	☐	☐	☐	☐
Social media adverts (Facebook, Instagram, Twitter etc.)	☐	☐	☐	☐
Youtube, Tiktok video ads	☐	☐	☐	☐

20. On a scale of 1 to 4 how much energy do you invest into sustainable living *

Soranként csak egy ovállist jelöljön be.

1 2 3 4

I am ☐ ☐ ☐ ☐ I am practising sustainability every day

21. What practises do you do to be more eco friendly? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Composting waste food
- ☐ Collecting the rubbish selectively
- ☐ Using public transport for eco friendly reasons
- ☐ Recycle the plastic waste
- ☐ Avoid using plastic products
- ☐ Powering your electricity use with renewable sources

22. Is it important for you to have the option to pay with cash throughout your travels or your everyday life? *

Soranként csak egy ovállist jelöljön be.

- ☐ Yes, I only use cash to pay
- ☐ No, I rarely use cash i pay mostly with card or my smart devices
- ☐ I usually use both of these payments

23. How important are these factors throughout your travels? *

Soranként csak egy ovállist jelöljön be.

	Not important at all	If i am there i try it but i wouldn't travel for it	Plays a huge role
Watersports	☐	☐	☐
Luxury shops	☐	☐	☐
Local markets with local producers	☐	☐	☐
Cultural attractions	☐	☐	☐
Natural beauty and natural attractions	☐	☐	☐
Cycling	☐	☐	☐
Restaurants that offer local culinary foods and beverages	☐	☐	☐
International foodchains	☐	☐	☐

24. How are these factors influence your travels? *

Soranként csak egy ovállist jelöljön be.

	Push factor (negative)	Pull factor (positive)
Plastic free	☐	☐
Uses renewable energy	☐	☐
Green tourism as the main profile	☐	☐
Recycled waste	☐	☐

25. What is the first word that comes to your mind when you think of green tourism? *
